

Załącznik nr 1 do
Uchwały Nr .....
Rady Gminy Niedzwica Duża
z dnia .....

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY NIEDRZWICA DUŻA
NA LATA 2021 - 2027**

NIEDRZWICA DUŻA 2021

Spis treści

.....	2
Wstęp.....	4
Akty prawne regulujące problematykę pomocy społecznej.....	6
Rozdział I: Zgodność strategii z dokumentami wyższej rangi – podstawowe dokumenty strategiczne...7	
Rozdział II: Charakterystyka gminy Niedzwica Duża oraz diagnoza i analiza problemów społecznych występujących na jej terenie.....	12
1.1 Charakterystyka społeczno - gospodarcza gminy Niedzwica Duża.....	12
1.2 Beneficjenci Ośrodka Pomocy Społecznej w Niedzwicy Dużej.....	31
1.3. Problemy społeczne gminy Niedzwica Duża.....	40
A. Problemy związane wiekiem starszym.....	43
B. Ubóstwo i bezrobocie.....	44
C. Problemy osób niepełnosprawnych i chorujących psychicznie.....	47
D. Przemoc w rodzinie i uzależnienia.....	49
E. Dysfunkcje rodzin.....	55
Rozdział III: Analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.....	57
Rozdział IV: Wizja, cele i zadania Strategii.....	60
Rozdział V: Harmonogram.....	74
Rozdział VI: Źródła finansowania.....	88
Rozdział VII: System ewaluacji Strategii.....	89
Zakończenie.....	90

Zespół ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Niedzwica Duża na lata 2021-2027 powołany Zarządzeniem nr 117/2020 Wójta Gminy Niedzwica Duża z dnia 05 października 2020 roku:

1. Agnieszka Dziekanowska – Sekretarz Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Niedzwicy Dużej
2. Agnieszka Falandysz – Komendant Komisariatu Policji w Bełżycach
3. Marta Flis – Wicedyrektor Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Załuczu
4. Elżbieta Łata – Kierownik Powiatowego Ośrodka Wsparcia w Krężnicy Jarej
5. Izabela Mazurek – Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Niedzwicy Dużej
6. Paweł Nalepa – Inspektor w referacie Infrastruktury w Urzędzie Gminy Niedzwica Duża
7. Katarzyna Ostrowska-Paździor – Specjalista Pracy Socjalnej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Niedzwicy Dużej
8. Marcin Pastuszak – Prezes Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Społecznych w Niedzwicy Dużej
9. Marta Słotwińska – Kierownik Referatu Oświaty i Administracji w Urzędzie Gminy Niedzwica Duża
10. Beata Stachyra – Dyrektor Dziennego Domu Pomocy „Bezpieczny Ogród” w Niedzwicy Kościelnej
11. Justyna Wałachowska – Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego w Niedzwicy Dużej
12. Joanna Zdeb – Inspektor Wydziału Świadczeń Rodzinnych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Niedzwicy Dużej

Wstęp

Jednym z kluczowych elementów prawidłowego funkcjonowania społeczności lokalnej jest właściwa polityka społeczna gminy. Według A. Kurzynowskiego polityka społeczna to „działalność państwa, samorządów i organizacji pozarządowych zmierzająca do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, prorozwojowych struktur społecznych oraz stosunków społecznych opartych na równości i sprawiedliwości społecznej, sprzyjających zaspakajaniu potrzeb społecznych na danym poziomie.”¹ Głównymi wyzwaniami polityki społecznej są:

- postęp społeczny,
- przeciwdziałanie ubóstwu i marginalizacji społecznej,
- rozwiązywanie problemów społecznych,
- zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego,
- przeciwdziałanie narastaniu kwestii społecznych.

W celu właściwego zabezpieczenia społecznego samorząd powinien dążyć do poprawy warunków życia mieszkańców gminy. Narzędziem kształtującym politykę społeczną we właściwym kierunku są strategie, które uwzględniają indywidualne uwarunkowania gminy. Obowiązek przygotowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych przez gminę wynika wprost z przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Artykuł 16b ust. 1 w/cyt ustawy wskazuje, że „Gmina (...) opracowują strategię rozwiązania problemów społecznych”. W tym samym artykule w ust. 2 określono, że strategia w szczególności powinna zawierać:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d) wskaźników realizacji działań.

1

A. Kurzynowski, *Związki polityki społecznej z polityką gospodarczą*, w: *Polityka społeczna*, red. A. Kurzynowski, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2001, s.11.

W związku z powyższym Zarządzeniem nr 117/2020 Wójta Gminy Niedzwica Duża z dnia 05 października 2020 roku został powołany Zespół ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Niedzwica Duża na lata 2021-2027, który opracował niniejszy dokument.

Strategia zawiera akty prawne regulujące jej problematykę oraz odniesienia do dokumentów strategicznych wyższego szczebla, charakterystykę społeczną gminy, diagnozę problemów społecznych oraz analizę SWOT. W dalszej części zamieszczono założenia, wizję, misję, układ celów i zadań, przewidywane rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia, a także harmonogram i źródła finansowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz system jej monitoringu i ewaluacji.

Akty prawne regulujące problematykę pomocy społecznej.

Do najważniejszych aktów prawnych w zakresie problemów społecznych należą:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2021 roku poz. 2268);
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 roku (t. j. Dz. U. Z 1997 roku Nr 78 poz.483, z 2001 roku Nr 28 poz. 319, z 2006 roku Nr 200 poz. 1471, z 2009 roku Nr 114 poz. 946);
- Ustawa z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 roku poz. 821, z 2021 roku poz. 159, 1006);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2021 roku poz. 1249);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. z 2021 roku poz.1100, 1162, 1621);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz. U. z 2021 roku poz. 573);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2021 roku poz. 1119);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2020 roku poz. 2050);
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (t. j. Dz. U. z 2020 roku poz. 685);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2020 roku poz. 1057, z 2021 roku poz. 1038, 1243, 1535);
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (t. j. Dz. U. z 2020 poz. 176);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t. j. Dz. U. z 2020 poz. 2085)
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2020 poz. 111, z 2021 roku poz. 1162);
- Ustawa z dnia 07 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz. U. z 2021 roku poz. 877, 1162)
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t. j. Dz. U z 2019 roku poz. 2407, z 2021 roku poz. 1162)
- Ustawa z dnia 04 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U z 2020 roku poz. 1329);
- Ustawa z dnia 05 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny (t. j. Dz. U. z 2021 roku poz. 1744);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” (Dz. U. z 2021 roku poz. 1092).

Rozdział I: Zgodność strategii z dokumentami wyższej rangi – podstawowe dokumenty strategiczne

Strategie i programy, na podstawie których możliwe jest prowadzenie polityki społecznej, muszą być spójne i odnosić się do przepisów adekwatnych ustaw i dokumentów wyższej rangi. Od utrzymania zgodności w dużej mierze zależy trafność, celowość i efektywność prowadzonych działań w dłuższej perspektywie czasowej, a co za tym idzie – możliwość pozyskiwania i racjonalność wydatkowania publicznych pieniędzy. Zasada zgodności dokumentów ma ułatwić koordynację działalności podmiotów decyzyjnych z poszanowaniem subsydiarności władz samorządowych. Niniejszy dokument jest spójny i zgodny z celami zawartymi w takich dokumentach jak:

1. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)

Została przyjęta Uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r.(M.P. 2017, poz. 260) SOR jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. *Strategii Rozwoju Kraju 2020*. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.

W Strategii zawarte są rekomendacje dla polityk publicznych. Stanowi ona też podstawę dla zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym obowiązujących dokumentów strategicznych (strategii, polityk, programów) również w obszarze rozwiązywania problemów społecznych na poziomie lokalnym. Zachowanie zgodności strategii rozwiązywania problemów społecznych z celami SOR przyczyni się do spójności działań na rzecz poprawy życia obywateli.

Głównym celem SOR jest „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”. Oczekiwanym efektem realizacji **Strategii** będzie wzrost zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

W Strategii wyszczególniono także **cele szczegółowe**:

I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna);

II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie);

III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE).

2. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030

Strategia została przyjęta Uchwałą Nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. w sprawie przyjęcia "Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030"

Głównym celem SRKS jest „**Wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków**”.

Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne

Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich

Cel szczegółowy 3. Wzmocnienie rozwoju społeczno - gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne

3. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu.

Aktualizacja 2021-2027 polityka publiczna z perspektywą do 2030 roku

Program został przyjęty Uchwałą nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021 r. Jest to dokument ustanowiony w celu realizacji polityki publicznej w obszarach związanych z przeciwdziałaniem ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. W kontekście programowania polityk publicznych jest istotnym elementem działań na rzecz zapewnienia spójności społecznej.

Celem głównym KPPU i WS jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na obszarach:

- przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,

- przeciwdziałania bezdomności i wykluczeniu mieszkaniowemu,
- rozwijania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- wspierania osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej,
- wspierania integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Przyjęty dokument ustanawia ramy strategiczne zarówno dla działań ogólnokrajowych, jak i regionalnych. Umożliwia tym samym planowanie i realizację przedsięwzięć w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

4. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej jest dokumentem służącym realizacji celów dotyczących rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej wyznaczonych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz w strategiach zintegrowanych. Ponadto jest on również wyrazem uporządkowania kierunków interwencji publicznej i działań wpływających na możliwości wykorzystania aktywności podmiotów sektora ekonomii społecznej i solidarnej, w tym spółdzielni, jako instrumentu aktywnej polityki społecznej oraz polityki rozwoju społecznego i lokalnego.

Cel główny powyższego programu:

Do roku 2023 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego.

Osiągnięcie celu głównego możliwe będzie dzięki realizacji następujących celów szczegółowych:

1. Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego.

2. Zwiększenie liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
3. Zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej na rynku.
4. Upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i solidarnej.

5. Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030 jest dokumentem samorządu województwa ukierunkowanym na realizację polityki rozwoju województwa w zakresie wspierania i prowadzenie działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Ma charakter dokumentu regionalnego. Taka relacja pozwala na przygotowanie na poziomie gmin i powiatów wielu dokumentów strategicznych i projektów, które umożliwią będą aplikowanie przez podmioty społeczne i samorządowe o różne formy wsparcia, w tym finansowe, na realizację lokalnych inicjatyw z zakresu włączenia społecznego.

Misją W/w strategii jest:

Skuteczne przeciwdziałanie problemom społecznym na terenie województwa lubelskiego oraz organizowanie odpowiedniego do potrzeb wsparcia dla osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez efektywne wykorzystanie posiadanych zasobów instytucjonalnych, finansowych i potencjału kapitału ludzkiego, w celu zapewnienia mieszkańcom Lubelszczyzny możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

Cele główne Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego przedstawiają się następująco:

Cel główny I:

Wzrost zatrudnienia, przeciwdziałanie bierności zawodowej i obniżenie poziomu ubóstwa w województwie lubelskim do roku 2030

Cel główny II

Podniesienie jakości życia osób starszych poprzez wydłużenie okresu samodzielności i aktywności w życiu społecznym oraz zapewnienie bezpieczeństwa

Cel główny III

Adaptacja systemu wspierającego rodzinę zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami i zmianami w otoczeniu zewnętrznym

Cel główny IV

Włączenie osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe poprzez działania zwiększające ich aktywność zawodową i społeczną

Cel główny V

Poprawa jakości życia osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego

Cel główny VI

Aktywni obywatele i aktywne wspólnoty lokalne województwa lubelskiego

Cel główny VII

Ekonomia społeczna i solidarna istotnym instrumentem wsparcia rozwoju społecznego oraz lokalnego

6. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubelskim na lata 2017 – 2023

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubelskim na lata 2017 – 2023 jest dokumentem, który powstał w wyniku ustawowego obowiązku jej opracowania i realizacji. Strategia ta proponuje podjęcie działań, które stanowią wyzwania w zakresie polityki społecznej całej społeczności lokalnej i różnych instytucji w powiecie. Założenia powyższego dokumentu wpływają na politykę poszczególnych gmin, w tym gminy Niedrzwica Duża. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Niedrzwica Duża pozostaje więc w relacji ze strategią opracowaną przez powiat i wpisuje się w jej cele. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubelskim na lata 2017 – 2023 zawiera następujące **cele strategiczne w rozwiązywaniu problemów społecznych:**

1. Wsparcie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną
2. Integracja osób z niepełnosprawnościami
3. Przeciwdziałanie zjawiskom bezrobocia i wykluczenia społecznego
4. Skuteczna edukacja
5. Ochrona zdrowia
6. Budowa społeczeństwa obywatelskiego

Rozdział II: Charakterystyka gminy Niedzwica Duża oraz diagnoza i analiza problemów społecznych występujących na jej terenie.

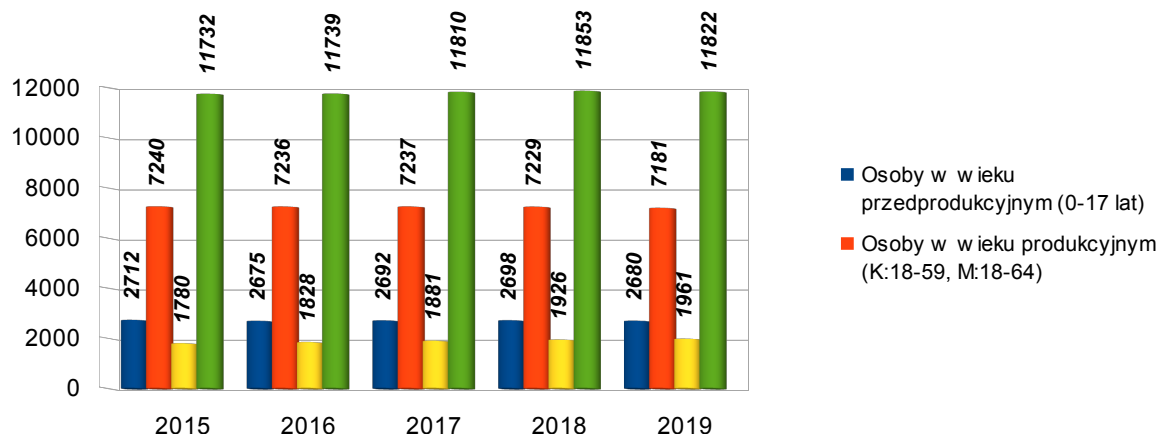
1.1 Charakterystyka społeczno - gospodarcza gminy Niedzwica Duża

Gmina Niedzwica Duża jest jednostką administracyjną położoną w powiecie lubelskim (województwo lubelskie) w odległości około 20 km od Lublina, na południe przy drodze krajowej Lublin – Rzeszów. Zajmuje powierzchnię 10 682 ha (106,82 km²). W skład gminy wchodzi miejscowości: Borkowizna, Czólna, Krebsówka, Krężnica Jara, Majdan Sobieszkański, Marianka, Niedzwica Duża, Niedzwica Kościelna, Niedzwica Kościelna Kolonia, Osmolice Kolonia, Radawczyk, Radawczyk Kolonia Pierwsza, Sobieszczany, Sobieszczany Kolonia, Strzeszkowice Duże, Strzeszkowice Małe, Tomaszówka, Trojczkowice, Warszawiaki, Załucze.

W ogólnej powierzchni gminy dominują użytki rolne, które zajmują ok. 84 % terenu. Gmina Niedzwica Duża ma charakter typowo rolniczy, podobnie jak w innych gminach podmiejskich przeważają małe gospodarstwa rolne (do 5 ha). Na jej terenie działają podmioty gospodarcze - głównie małe – jednoosobowe firmy handlowe i usługowe. Istnieje również kilka większych zakładów produkcyjnych i handlowo-usługowych.

Zgodnie ze stanem na dzień 31.12.2019 roku gminę Niedzwica Duża zamieszkiwało 11 822 osoby. Przez ostatnie lata stale zwiększała się liczba mieszkańców gminy, w okresie pięciu ostatnich lat liczba ta wzrosła o 90 osób. Dopiero w 2019 roku odnotowano nieznaczny spadek (w stosunku do 2018 roku) liczba mieszkańców zmniejszyła się o 31 osób. Gęstość zaludnienia wynosi 111 osób/km². Struktura wieku mieszkańców gminy przedstawiona jest na wykresie nr 1.

Wykres 1: Mieszkańcy gminy Niedzwica Duża w podziale na kategorie wiekowe

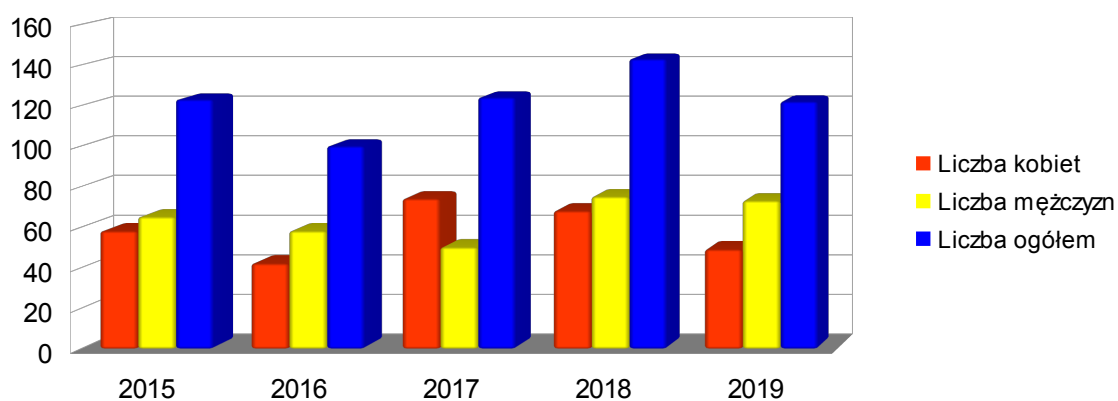

Źródło: Dane statystyczne Urzędu Gminy w Niedzwicy Dużej za lata 2015-2019

Większość tzn. 60,74% mieszkańców to osoby w wieku produkcyjnym. Dzieci i młodzież (w wieku 0-17 lat) stanowią 22,67% ludności, natomiast osoby starsze 16,59% ogółu mieszkańców. Więcej niż połowę mieszkańców skupiają trzy największe miejscowości gminy, to jest Niedzwica Duża, Niedzwica Kościelna i Krężnica Jara – w tych samych miejscowościach mieści się najwięcej podmiotów gospodarczych.

W ciągu ostatnich pięciu lat (2015-2019) w gminie odnotowano dodatni przyrost naturalny o 46 osoby, gdyż łącznie urodziło się 612 osób, a zmarło 566 osób. Wśród wszystkich urodzonych dzieci przeważają chłopcy. W omawianym okresie urodziło się 321 chłopców (52,45% wszystkich żywych urodzeń), dziewczynki natomiast stanowiły 47,55% urodzonych, czyli 291 osób. Urodzenia żywe w poszczególnych latach zawarte są na wykresie 2.

Wykres 2. Urodzenia w gminie Niedzwica Duża w latach 2015-2019

Źródło: Dane statystyczne Urzędu Gminy w niedzwicy Dużej za lata 2015-2019

W latach 2015 – 2019 wśród 566 osób zmarłych 54,59% osób stanowili mężczyźni (309 osób), zaś 45,41% kobiety (257 osób). Zmarli to w większości osoby starsze w wieku emerytalnym. Niepokojące jest, że utrzymuje się tendencja do wysokiej umieralności wśród mężczyzn w wieku produkcyjnym (pomiędzy 18 a 65 rokiem życia). Zmarli w tym wieku mężczyźni przeważnie są głównymi żywicielami rodziny. Najczęstsze przyczyny zgonów tych mężczyzn to niewydolność krążeniowo- oddechowa i nowotwory, a także wypadki. W poniższych tabelach 1-5 przedstawiono dane dotyczące wieku i płci osób zmarłych w poszczególnych latach 2015-2019.

Tabela 1. Zgony mieszkańców gminy Niedzwica Duża w 2015 roku

Przedział wiekowy zmarłego	Płeć zmarłego			
	Kobieta		Mężczyzna	
	Liczba	%	Liczba	%
0-17 lat (dzieci)	0	0,00	0	0,00
18-60 lat (kobiety w wieku produkcyjnym)	2	3,40	X	X
18-65 lat (mężczyźni w wieku produkcyjnym)	X	X	23	37,70
Powyżej 60 lat (kobiety w wieku emerytalnym)	57	96,60	X	X
Powyżej 65 lat (mężczyźni w wieku emerytalnym)	X	X	38	62,30
Razem	59	100,00	61	100,00
Zmarli ogółem	59	49,17	61	50,83

Dane statystyczne Urząd Gminy w Niedzwicy Dużej za rok 2015

Tabela 2. Zgony mieszkańców gminy Niedzwica Duża w 2016 roku

Przedział wiekowy zmarłego	Płeć zmarłego			
	Kobieta		Mężczyzna	
	Liczba	%	Liczba	%
0-17 lat (dzieci)	0	0,00	0	0,00
18-60 lat (kobiety w wieku produkcyjnym)	6	12,00	X	X
18-65 lat (mężczyźni w wieku produkcyjnym)	X	X	28	39,44
Powyżej 60 lat (kobiety w wieku emerytalnym)	44	88,00	X	X
Powyżej 65 lat (mężczyźni w wieku emerytalnym)	X	X	43	60,56
Razem	50	100,00	71	100,00
Zmarli ogółem	50	41,32	71	58,68

Dane statystyczne Urząd Gminy w Niedzwicy Dużej za rok 2016

Tabela 3. Zgony mieszkańców gminy Niedzwica Duża w 2017 roku

Przedział wiekowy zmarłego	Płeć zmarłego			
	Kobieta		Mężczyzna	
	Liczba	%	Liczba	%
0-17 lat (dzieci)	1	2,27	1	1,51
18-60 lat (kobiety w wieku produkcyjnym)	2	4,55	X	X
18-65 lat (mężczyźni w wieku produkcyjnym)	X	X	24	36,36
Powyżej 60 lat (kobiety w wieku emerytalnym)	41	93,18	X	X
Powyżej 65 lat (mężczyźni w wieku emerytalnym)	X	X	41	62,13
Razem	44	100,00	66	100,00
Zmarli ogółem	44	40,00	66	60,00

Dane statystyczne Urząd Gminy w Niedzwicy Dużej za rok 2017

Tabela 4. Zgony mieszkańców gminy Niedzwica Duża w 2018 roku

Przedział wiekowy zmarłego	Płeć zmarłego			
	Kobieta		Mężczyzna	
	Liczba	%	Liczba	%
0-17 lat (dzieci)	0	0,00	0	0,00
18-60 lat (kobiety w wieku produkcyjnym)	6	10,34	X	X
18-65 lat (mężczyźni w wieku produkcyjnym)	X	X	15	26,79
Powyżej 60 lat (kobiety w wieku emerytalnym)	52	89,66	X	X
Powyżej 65 lat (mężczyźni w wieku emerytalnym)	X	X	41	73,21
Razem	58	100,00	56	100,00
Zmarli ogółem	58	50,88	56	49,12

Dane statystyczne Urząd Gminy w Niedzwicy Dużej za rok 2018

Tabela 5. Zgony mieszkańców gminy Niedrzwica Duża w 2019 roku

Przedział wiekowy zmarłego	Płeć zmarłego			
	Kobieta		Mężczyzna	
	Liczba	%	Liczba	%
0-17 lat (dzieci)	0	0,00	0	0,00
18-60 lat (kobiety w wieku produkcyjnym)	4	8,70	X	X
18-65 lat (mężczyźni w wieku produkcyjnym)	X	X	18	32,72
Powyżej 60 lat (kobiety w wieku emerytalnym)	42	91,30	X	X
Powyżej 65 lat (mężczyźni w wieku emerytalnym)	X	X	37	67,27
Razem	46	100,00	55	100,00
Zmarli ogółem	46	45,54	55	54,46

Dane statystyczne Urząd Gminy w Niedrzwicy Dużej za rok 2019

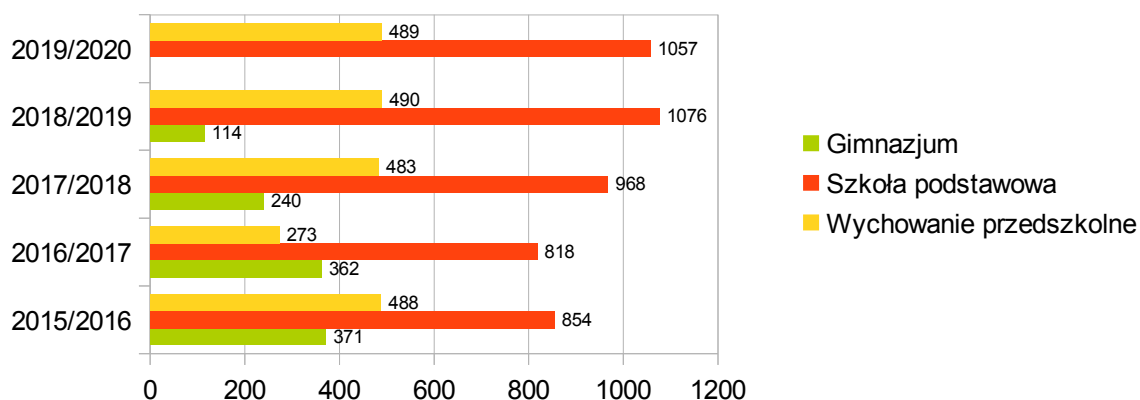
Na terenie gminy działają instytucje udostępniające usługi w zakresie świadczeń zdrowotnych, do których należą trzy publiczne placówki podstawowej opieki zdrowotnej. Ośrodki Zdrowia mieszczą się w miejscowościach: Niedrzwica Duża, Niedrzwica Kościelna i Radawczyk. Świadczą one usługi: profilaktyczne, diagnostyczne, pielęgnacyjne, lecznicze, zabiegowe, rehabilitacyjne zarówno wśród wszystkich środowisk (rodzin) w terenie jak i u pacjentów w Ośrodkach. Natomiast profilaktyka zdrowotna w formie zajęć edukacyjnych z zakresu przygotowania do życia w rodzinie, metod planowania rodziny oraz ochrony macierzyństwa i ojcostwa prowadzona jest przez pielęgniarki w szkole. Pielęgniarki środowiskowe działalność edukacyjną prowadzą sporadycznie na prośbę szkoły przeważnie wśród dzieci w wieku 6-13 lat.

W gminie funkcjonują placówki oświatowe, które zapewniają rozwój dzieci i młodzieży realizując zadania w tym zakresie, aktualnie jest to 9 szkół podstawowych, w tym 7 z oddziałami wychowania przedszkolnego, dwa przedszkola publiczne i jedno niepubliczne. Młodzież z gminy Niedrzwica Duża ma również łatwy dostęp do edukacji na poziomie szkół średnich, które znajdują się na terenie powiatu lubelskiego i niedaleko położonego miasta Lublin.

Zgodnie ze stanem na dzień 30.09.2019 roku do szkół podstawowych na terenie gminy uczęszczało 1057 dzieci, natomiast do placówek zapewniających wychowanie przedszkolne 489 dzieci. Dane dotyczące uczestnictwa dzieci w zajęciach szkolnych i przedszkolnych w latach 2015-2019 prezentuje wykres nr 3.

Wykres nr 3. Stan organizacji szkół i placówek wychowania przedszkolnego na terenie gminy Niedzwica Duża w latach 2015-2019

Źródło: Dane sprawozdawcze Referatu Oświaty i Administracji Urzędu Gminy w Niedzwicy Dużej za lata 2010-2020

Na podstawie powyższych danych nie da się przeprowadzić analizy porównawczej, gdyż reforma szkolnictwa trwająca od 1 września 2017 roku spowodowała zmianę struktury organizacyjnej.

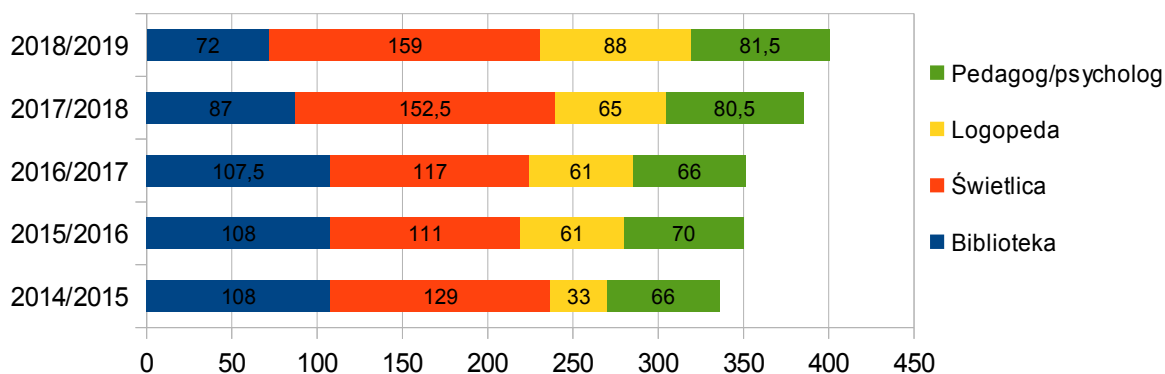
Nauczanie indywidualne w roku szkolnym 2019/2020 miało 3 uczniów. Na przełomie pięciu ostatnich lat nastąpiło znaczne zmniejszenie się liczby takich uczniów. Ustalenie potrzeby nauczania indywidualnego następuje po stwierdzeniu, że stan zdrowia ucznia znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły lub znacznie uniemożliwia uczęszczanie do szkoły. Tabela nr 6 zawiera dane w tym zakresie na lata 2015-2019.

Tabela 6. Nauczanie indywidualne uczniów z terenu gminy Niedzwica Duża w latach 2015-2019

Rok szkolny	Nauczanie indywidualne						Ogółem
	Z uwagi na stan zdrowia ucznia znacznie utrudniający uczęszczanie do szkoły			Z uwagi na stan zdrowia ucznia znacznie uniemożliwiający uczęszczanie do szkoły			
	Chłopcy	Dziewczynki	Razem	Chłopcy	Dziewczynki	Razem	
2015/2016	5	1	6	3	4	7	13
2016/2017	3	0	3	6	4	10	13
2017/2018	4	1	5	3	3	6	11
2018/2019	2	4	6	3	1	4	10
2019/2020	1	1	2	1	0	1	3

Placówki oświatowe wspierają rozwój swoich uczniów poprzez organizację zajęć dodatkowych. Przeważnie są to: biblioteka, świetlica (w 7 szkołach podstawowych), logopeda, pedagog, psycholog. Wykres 10 przedstawia tygodniową liczbę zajęć dodatkowych na przestrzeni ostatnich pięciu lat.

Wykres nr 4. Tygodniowa liczba zajęć dodatkowych realizowanych w placówkach oświatowych na terenie gminy Niedzwica Duża w latach 2015-2019

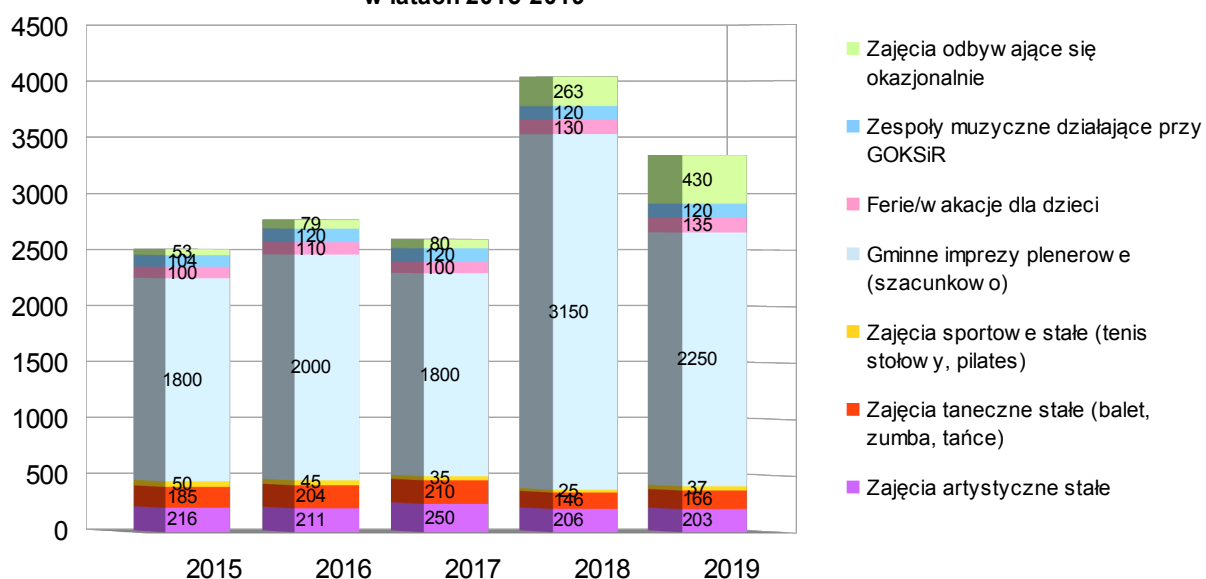

Źródło: Dane sprawozdawcze Referatu Oświaty i Administracji Urzędu Gminy w Niedzwicy Dużej za lata 2014-2019

W danych przedstawionych powyżej można zaobserwować, że przez ostatnie pięć lat nastąpił spadek liczby zajęć typu biblioteka, w pozostałych kategoriach tygodniowa liczba godzin wyraźnie wzrosła. Placówki oświatowe dostosowują zajęcia do potrzeb dzieci i młodzieży, zapewniając im prawidłowe wsparcie specjalistyczne. Poza tym działania podejmowane przez szkoły nakierowane są na kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Działania te, to w szczególności: diagnozowanie potrzeb uczniów, organizowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, indywidualizowanie pracy uczniów, dostosowanie wymagań edukacyjnych do możliwości psychofizycznych, zapewnienie realizacji zajęć rewalidacyjnych oraz zajęć wynikających z treści orzeczenia, wsparcie rodziców (indywidualne rozmowy ze specjalistami, pogadanki, spotkania ze specjalistami), specjalistyczne szkolenia dla nauczycieli, współpraca poradnią psychologiczno-pedagogiczną, zakup pomocy edukacyjnych wykorzystywanych na zajęciach rewalidacyjnych. Oprócz obowiązkowych zajęć dydaktycznych wynikających z ramowych planów nauczania realizowane są zajęcia na podstawie orzeczeń lub opinii poradni psychologiczno - pedagogicznej. Są to: nauczanie indywidualne (3 uczniów), zajęcia rewalidacyjne (16 uczniów), wczesne wspomaganie (5 uczniów) i indywidualna forma kształcenia specjalnego (1 uczeń). Ponadto przyznano dodatkowe godziny na realizację zajęć korekcyjno – kompensacyjnych, zatrudnienie nauczyciela wspomagającego oraz na realizację zajęć terapeutycznych.

Czas wolny dzieci i młodzieży organizowany jest również przez Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Niedrzwicy Dużej. Instytucja ta podejmuje działania profilaktyczne i edukacyjne. Ośrodek przez lata swojej działalności zbudował bardzo bogatą i atrakcyjną ofertę zajęć (odpłatnych i nieodpłatnych) dla wszystkich grup wiekowych i społecznych. Aktualnie w ofercie znajduje się ponad 20 rodzajów zajęć: tanecznych, muzycznych, plastycznych, fotograficznych, rękodzielniczych, sportowych, z zakresu kultury ludowej, edukacji kulturowej, grupa zabawowa dla najmłodszych, zajęcia artystyczne dla niepełnosprawnych intelektualnie, ikonopisanie, itp. Liczbę osób objętych poszczególnymi zajęciami organizowanymi przez GOKSiR w latach 2015-2019 prezentuje wykres nr 5.

Wykres 5. Liczba uczestników zajęć w GOKSiR w Niedrzwicy Dużej w latach 2015-2019

Źródło: Dane statystyczne GOKSiR w Niedrzwicy Dużej za lata 2015-2019

Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Niedrzwicy Dużej szczególnie swoją działalność ukierunkował na dzieci, które dzięki organizowanym dla nich różnorodnym zajęciom mogą rozwijać zainteresowania: plastyczne, muzyczne, taneczne i inne. Rokrocznie organizowane są zajęcia na ferie i wakacje dla dzieci, podczas których mogą one w sposób kreatywny spędzać czas wolny od zajęć lekcyjnych. Co roku GOKSiR wspólnie z Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Gminną Komisją Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych współorganizuje piknik z okazji Dnia Dziecka „Radośnie i bezpiecznie z rodziną”, którego celem jest kształtowanie właściwych wartości i szacunku do rodziny jako podstawowej jednostki społecznej oraz wzmocnienie więzi między członkami rodziny. GOKSiR cyklicznie organizuje Rodzinne Dni Gier Planszowych, które mają popularyzować tę formę spędzania czasu wolnego w gronie rodziny. W latach 2015-2019 odbyło się 17 takich

imprez. Placówka ta otwarta jest na potrzeby młodzieży, w 2015 roku odbyła się debata młodzieżowa „Udział młodych w rozwoju naszej gminy” zorganizowana we współpracy z Młodzieżową Radą Gminy i Urzędem Gminy. W 2016 roku odbyła się konferencja podsumowująca „Youth Bank – Młodzieżowy Bank Pomysłów” we współpracy ze Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Społecznych i Młodzieżową Radą Gminy. Z myślą o młodzieży przeprowadzone były również Zawody Rowerowe STUNT 2016.

Imprezami, które w szczególny sposób aktywizują lokalną społeczność są organizowane przez GOKSiR inscenizacje historyczne (w omawianym okresie 4) oraz koncerty (13). W działaniach tych biorą udział różne grupy wiekowe, od dzieci do seniorów, co nadaje im walor wielopokoleniowy.

Działaniami Ośrodka objęte są również osoby niepełnosprawne. Rokrocznie organizowane jest Święto Polskiej Niezapominajki we współpracy z Specjalnym Ośrodkiem Szkolno – Wychowawczym w Załuczu oraz prowadzone są cykliczne warsztaty kreatywne dla wychowanków tej placówki.

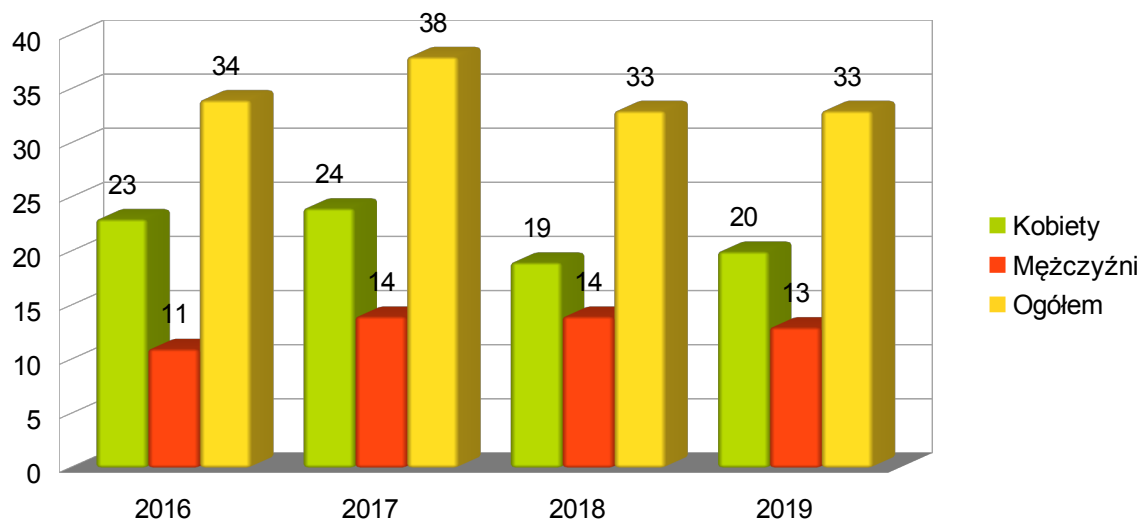
GOKSiR stara się również być wrażliwy na szczególne potrzeby społeczności lokalnej. W latach 2015-2019 był współorganizatorem szeregu akcji charytatywnych (2- koncertów charytatywnych i 7 – biegów charytatywnych) na rzecz mieszkańców naszej gminy.

Ośrodek jako placówka kulturalna wspiera również działalność zespołów muzycznych z terenu gminy, takich jak: Zespół Śpiewaczy „Krajka”, Zespół Śpiewaczy ze Strzeszkowic, Zespół „Prosto z pola”, Orkiestra Dęta z Niedrzwicy Dużej (Niedrzwicka Orkiestra Koncertowa), Orkiestra Dęta z Niedrzwicy Kościelnej, Chór Gaudete.

Wspólnie z OPS co roku organizowany jest Gminny Dzień Seniora. GOKSiR stwarza również przestrzeń do spotkań dla seniorów: korzystając z zasobów Ośrodka działają dwa stowarzyszenia emerytów i rencistów „Złota Jesień” i Spokojna Przysiań”.

Klub seniora „Złota Jesień” istnieje od kwietnia 2016 roku. Celem jego działalności jest ożywienie życia kulturalno – oświatowego emerytów i rencistów, organizacja wspólnego wypoczynku oraz aktywizacja ludzi starszych w miejscu zamieszkania. Nadrzędnym celem jest zapobieganie wykluczeniu ludzi starszych ze wspólnoty społecznej. Liczba członków klubu na przestrzeni lat 2016-2019 wahała się od 33 do 38 osób. Większość uczestników Klubu Seniora to emeryci, tylko jedna osoba jest rencistą. Najstarszy członek Klubu jest mężczyzną i ma 91 lat, zaś najmłodsza osoba to kobieta w wieku 63 lat. Strukturę członków Stowarzyszenia w poszczególnych latach ujęto na wykresie nr 6.

Wykres nr 6. Struktura członków Klubu Seniora "Złota Jesień" z uwzględnieniem płci

Źródło: Dane statystyczne Klubu Seniora "Złota Jesień" za lata 2016-2019

Osoby starsze, które spotykają się w ramach Klubu Seniora, korzystają z poradnictwa specjalistów, takich jak: policjant, ratownik medyczny, fizjoterapeuta, dietetyk, masażysta, psycholog, kosmetyczka. Organizują sobie warsztaty zdrowego jedzenia, rękodzieła ludowego, obrzędów i tradycji regionu. Także czas wolny spędzają aktywnie, organizują wspólne rajdy rowerowe, ogniska, wycieczki. Państwo przeważnie robią również spotkania imieninowe połączone z zabawą taneczną. Seniorzy również angażują się w działania społeczne, chętnie pomagają przy organizacji imprez, np. dożynek, pikniku rodzinnego, akcji charytatywnych, itp.

Na terenie gminy prężnie działają różne organizacje pozarządowe, obecnie jest ich 42. Wśród nich wyróżnić można stowarzyszenia, fundacje, ochotnicze straże pożarne, kluby sportowe, kluby uczniowskie i parafialne, koła gospodyń wiejskich. Organizacje te zajmują się kształtowaniem życia społecznego poprzez działania edukacyjne, animacyjne, socjoterapeutyczne i organizowanie czasu wolnego. Obejmują one swoim wsparciem różne grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zajmują się rozwiązywaniem różnego typu problemów społecznych i profilaktyką.

W zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych działa między innymi Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Załuczu, który obejmuje kształceniem dzieci i młodzież posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim. Działa on od czerwca 1976r. w najbliższym otoczeniu znajdują się: plac zabaw, siłownia zewnętrzna, boisko, alpinarium oraz działki ogrodnicze. Zajęcia edukacyjne odbywają się w nowoczesnie urządzonych, bogatych w pomoce dydaktyczne klasach. Placówka realizuje kompleksową ofertę edukacyjną obejmującą:

- Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka
- Szkołę Podstawową
- Szkołę Przysposabiającą do Pracy
- Indywidualne zajęcia rewalidacyjno- wychowawcze
- Zajęcia świetlicowe i pozalekcyjne dla uczniów

Placówka zapewnia:

- bezpłatny internat dla wszystkich podopiecznych,
- całodobową bezpłatną opiekę,
- całodzienne wyżywienie,
- dowóz uczniów na zajęcia, samochodami dostosowanymi do przewozu osób niepełnosprawnych
- bezpłatną pomoc psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną, opiekę medyczną.

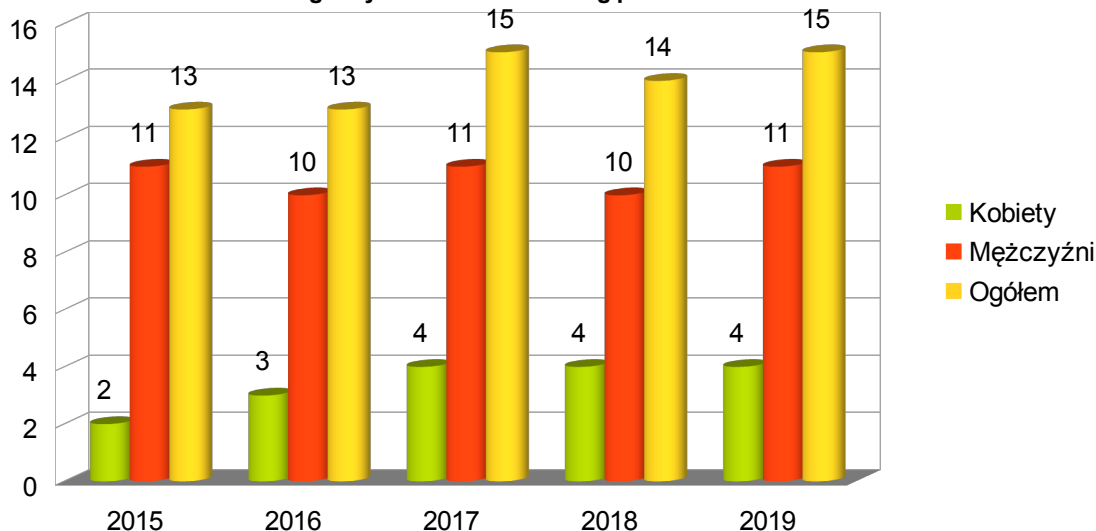
Ośrodek oferuje uczestnikom:

- Terapię logopedyczną i terapię wspomagającą oraz alternatywne sposoby komunikowania się
- Terapię Integracji Sensorycznej
- Terapię EEG Biofeedback
- Terapię Snoezelen
- Salę Doświadczenia Świata
- Muzykoterapię
- Stymulację polisensoryczną
- Arteterapię
- Gimnastykę korekcyjną
- Terapię pedagogiczną i psychologiczną
- Zajęcia ogólnorozwojowe
- Trening umiejętności społecznych

Każde dziecko uczestniczące w zajęciach ma własną indywidualną drogę rozwoju, uwarunkowaną rodzajem i stopniem niepełnosprawności. Bezpośrednie oddziaływanie dotyczy rozwijania wszystkich sfer osobowości dziecka, w takim kierunku, aby wyposażyć go w niezbędne w dorosłym życiu sprawności i umiejętności. Widocznym efektem wymienionych działań jest udział uczniów Ośrodka w konkursach i przeglądach artystycznych, gdzie zajmują czołowe lokaty. W ramach integracji ze środowiskiem lokalnym, Ośrodek organizuje szereg imprez i uroczystości, takich jak: "Święto Polskiej

niezapominajki", "Festyn Rodzinny w Załuczu", "Artystyczna Jesień w Załuczu". Działalność Placówki wspiera prężnie działające Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci Specjalnej Troski w Załuczu "DASZEK".

Wykres nr 7. Struktura uczestników zajęć Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Załuczu z gminy Niedzwica Duża wg płci

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Załuczu za lata 2015-2019

Główne przyczyny korzystania ze wsparcia SOSW w Załuczu to niepełnosprawność sprzężona, upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym lub znacznym, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym, opinia psychologiczno – pedagogiczna o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Większość osób z gminy Niedzwica Duża korzysta z dziennych form wsparcia oferowanych przez Ośrodek, pojedyncze osoby przebywają w SOSW całodobowo.

W zakresie wsparcia osób niepełnoprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu gminy Niedzwica Duża ogromne znaczenie mają działania Fundacji „Między Nami” z Krężnicy Jarej. W ramach Fundacji funkcjonują dwie jednostki organizacyjne: Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i Warsztat Terapii Zajęciowej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną. Ponadto Fundacja „Między Nami”, wspólnie ze Stowarzyszeniem Emaus, prowadzi trzy domy mieszkalne (w Krężnicy Jarej koło Lublina oraz w Lublinie), łącznie dla 30 osób. Jeden z domów ma charakter koedukacyjny – mieszkają w nim mężczyźni, kobiety i dzieci, a w dwóch pozostałych sami mężczyźni. Wszyscy razem tworzą Wspólnotę życia i pracy. Istotną zasadą Wspólnoty jest autonomia finansowa osiągnięta dzięki pracy swoich członków. Podstawowym sposobem uzyskiwania dochodów jest zbiórka i sprzedaż używanych rzeczy. W roku 2010 Fundacja „Między Nami”

wspólnie ze Stowarzyszeniem Emaus założyły Spółdzielnię Socjalną „Emaus” o charakterze produkcyjno-usługowym. Wspólnota życia i pracy osób spychanych na margines życia społecznego z racji niepełnosprawności, bezdomności, braku życiowej zaradności, uzależnień jest podstawową formą działalności stowarzyszenia. Członkowie wspólnoty, kierując się ideą dobra wspólnego, wspierania i ochrony słabszych oraz prawem do osobistego rozwoju dla każdego akceptują i wprowadzają w życie trzy podstawowe wartości Emaus: braterstwa, samowystarczalności i solidarności. Stowarzyszenie zbiera i sprzedaje używane rzeczy, prowadzi pizzerię oraz prowadzi stolarnię, spawalnię i betonownię.

Na terenie gminy Niedrzwica Duża działa również Dzienny Dom Pomocy „Bezpieczny Ogród”, który został utworzony przez Fundację Europejskie Centrum Wspierania Biznesu w partnerstwie z Gminą Niedrzwica Duża w ramach projektu: BY GODNIE ŻYĆ! - wsparcie dla osób niesamodzielnych z Powiatu Lubelskiego. Dzięki realizacji powyższego projektu zwiększona została dostępność do usług społecznych i świadczonych w społeczności lokalnej na terenie Powiatu Lubelskiego. Utworzono 30 miejsc dla osób niesamodzielnych w dziennym domu pomocy w Niedrzwicy Kościelnej. W ramach programu zapewniono tym osobom usługi opiekuńcze oraz terapię. Wsparciem objęto również 6 osób niesamodzielnych zamieszkałych w Gminie Niedrzwica Duża poprzez świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania do 31 sierpnia 2021 r. Celem placówki jest ułatwianie powrotu do społeczeństwa osób niesamodzielnych poprzez naukę, rozwijanie lub podtrzymywanie umiejętności niezbędnych w zakresie czynności dnia codziennego i prawidłowego funkcjonowania w życiu społecznym. Dzienny Dom Pomocy świadczy usługi terapeutyczno - opiekuńcze zgodnie z obowiązującymi standardami w oparciu o Indywidualne Plany Wspierania Podopiecznego. Oferuje kompleksową pomoc:

- opiekuńczo-pielęgnacyjną
- psychologiczną,
- terapeutyczną.

Zajęcia odbywają się w formie grupowej lub indywidualnej (w pracowniach terapeutycznych, pokojach dziennego pobytu, ogrodzie, bibliotece). Terapia obejmuje m.in. następujące zajęcia:

- Ćwiczenia usprawniające pamięć
- Zajęcia plastyczne i rękodzielnicze
- Terapia reminiscencyjna

- Terapia walidacyjna
- Filmoterapia
- Zajęcia relaksacyjne
- Muzykoterapia
- Choreoterapia
- Biblioterapia
- Koloroterapia
- Gimnastyka
- Kółko przyrodnicze
- Gry stolikowe

Kolejną placówką działającą na terenie naszej gminy realizującą zadania z zakresu polityki społecznej są mieszkania wspomagane „Tęczowa Przystań” utworzone w ramach RPO WL na lata 2014-2020 Oś priorytetowa 11 Włączenie społeczne Działanie 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne. Zgodnie z celem projektu zorganizowano 3 mieszkania wspomagane zapewniające całodobową opiekę i możliwość życia w warunkach zbliżonych do domowych dla 30 osób niesamodzielnych. W ramach zadania utworzony został elastyczny i odpowiadający potrzebom mieszkańców system kompleksowego wsparcia umożliwiający osiągnięcie niezależności poprzez zwiększenie samodzielności w zakresie samoobsługi, umiejętności komunikacyjnych i społecznych, naukę dokonywania wyborów, podejmowania decyzji i odpowiedzialności za nie, integrację ze społecznością lokalną, a także rozwijanie zainteresowań i naukę aktywnego spędzania wolnego czasu. Stworzony został model uwzględniający strategię indywidualnego rozwoju każdego z mieszkańców pozwalający w miarę samodzielnie i bez traumatycznych przeżyć zaistnieć poza domem rodzinnym. Forma rodzaj i zakres udzielonego wsparcia dostosowane są do indywidualnej sytuacji uczestników (tj. stanu zdrowia, stopnia i rodzaju niepełnosprawności/niesamodzielności). Wszystkim mieszkańcom zapewnione są przez całą dobę usługi opiekuńcze i bytowe dostosowane do indywidualnych potrzeb i możliwości każdego mieszkańca (pomoc w podstawowych czynnościach życiowych, zapewnienie miejsca zamieszkania, dostępu do mediów, wyżywienie, utrzymanie czystości, pielęgnacja w chorobie i inne) w sposób gwarantujący poczucie godności, wolności, intymności i poczucie bezpieczeństwa. Obecnie funkcjonują 3 mieszkania wspomagane (10 osób w jednym) dysponujące pokojami 2, 3 – osobowymi. Wszystkie pokoje zostały wyposażone w łóżka, szafy ubraniowe, stoliki nocne, lampki nocne, stoły i krzesła. Łazienki i toalety zostały dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Do dyspozycji mieszkańców jest sala treningowa wyposażona w odpowiedni sprzęt oraz jadalnia z zapleczem kuchennym, pralnia i prasownia.

Uczestnicy mają zapewnione trzy posiłki podstawowe oraz drugie śniadanie i podwieczerek, a także stały dostęp do napojów między posiłkami.

Obecnie w mieszkaniach wspomaganych przebywa 7 osób z terenu gminy Niedzwica Duża, w tym pięć kobiet i dwóch mężczyzn. Strukturę wieku i niepełnosprawności przedstawia tabela nr 7.

Tabela nr 7. Struktura wieku i niepełnosprawności uczestników mieszkań wspomaganych z gminy Niedzwica Duża

Lp.	Płeć		Stopień niepełnosprawności/ niesamodzielność	Wiek	
	Kobieta	Mężczyzna		Od 18-tego do 60-tego roku życia	Powyżej 60-tego roku życia
1	x		niesamodzielność		83 l.
2	x		niesamodzielność		85 l.
3	x		niesamodzielność	43 l.	
4	x		niesamodzielność		73 l.
5	x		Znaczny stopień niepełnosprawności		64 l.
6		x	Umiarkowany stopień niepełnosprawności		63 l.
7		x	Lekki stopień niepełnosprawności		75 l.

Dane uzyskane od Fundacji Europejskie Centrum Wspierania Biznesu

W strukturach gminy funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny. Został on powołany przez Wójta gminy Niedzwica Duża w celu podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Niedzwica Duża. Zespół składa się ze specjalistów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którzy podejmują interwencję w środowisku w rodzinie dotkniętej przemocą w oparciu o procedurę Niebieskie Karty. Integruje i koordynuje działania przedstawicieli następujących instytucji i organizacji:

–Ośrodka Pomocy Społecznej w Niedzwicy Dużej,

–Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Niedzwicy Dużej,

- Komisariatu Policji w Bełżycach,
- Ośrodków Zdrowia z terenu Gminy,
- Prokuratury Rejonowej w Kraśniku,
- Sądu Rejonowego w Kraśniku,
- Szkół Podstawowych z terenu Gminy Niedzwica Duża,
- Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Społecznych,
- Stowarzyszenia na rzecz Rozwoju Miejscowości Strzeszkowice,
- Fundacji „Między Nami” w Krężnicy Jarej.

Ponadto Zespół realizuje działania w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Pomocy Ofiarom Przemocy w Rodzinie na terenie gminy Niedzwica Duża na lata 2018-2022. Zespół Interdyscyplinarny podejmuje między innymi działania profilaktyczne i edukacyjne w zakresie przeciwdziałania przemocy. W poszczególnych latach 2015 -2019 zakres tych działań wyglądał następująco:

- W 2015 roku Zespół prowadził akcję informacyjno – edukacyjną w środowisku lokalnym. W celu przeprowadzenia powyższego działania został zakupiony pakiet materiałów w ramach kampanii „Reaguj na Przemoc”.
- W 2016 roku rozpowszechniane były informacje o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym. W tym zakresie został zakupiony pakiet materiałów w ramach kampanii „Przemoc Boli”, „Niebieska szkoła - bezpieczna szkoła”. Materiały zostały rozpowszechnione w szkołach, ośrodkach zdrowia, instytucjach na terenie gminy oraz podczas festynów lokalnych. Dodatkowo na „Piknik Rodzinny” zakupiono i rozdawano materiały informacyjno-edukacyjne. W tym samym roku zorganizowano warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców i opiekunów pod hasłem „Czy rozumiesz swoje dziecko?”
- W 2017 roku zakupiono i rozpowszechniono materiały w ramach kampanii „Reaguj na Przemoc”. Prowadzono szeroką akcję informacyjno - edukacyjną na terenie gminy Niedzwica Duża w szkołach, ośrodkach zdrowia, instytucjach i podczas posiedzeń grup roboczych ZI. Rozdawano podczas festynów lokalnych : „Piknik Rodzinny” i „Święta Pieczonego Ziemniaka” ulotek informacyjnych, balonów pod hasłem „Radośnie i bezpiecznie z rodziną” oraz odbłasków. Ogłoszono i rozstrzygnięto konkurs, którego celem było wzmocnienie więzi rodzinnych, uświadamianie dzieciom i młodzieży występujących zagrożeń z tytułu uzależnień i przemocy w rodzinie oraz promocja zdrowych zachowań na co dzień i bezpiecznych form spędzania czasu

wolnego pn. „Wolny czas z rodziną”. Dodatkowo osobom stosującym przemoc podczas posiedzeń grup roboczych przekazano ulotkę „Żółta Kartka”.

- W 2018 roku rozpowszechniano informacje o możliwościach otrzymania pomocy, realizacji akcji edukacyjnych i kampanii mających na celu zmiany świadomości społecznej w obszarze przemocy w rodzinie. W tym zakresie został zakupiony pakiet materiałów w ramach kampanii „Reaguj na Przemoc” i „Stop Przemocy wobec Dzieci”. Zespół przygotował również ulotkę informacyjno – edukacyjną pn. „Radośnie i bezpiecznie z rodziną” na temat możliwości otrzymania pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W/w ulotki wraz z zakupionymi balonami, opaskami odblaskowymi, zawieszkami odblaskowymi, długopisami, ulotkami z kampanii „Reaguj na Przemoc” rozdawane były na Pikniku rodzinnym, festynie „Ziemniaczana uczta z rodziną”, podczas pogadanek z młodzieżą szkolną i debat społecznych. Materiały edukacyjne przekazano do budynków użyteczności publicznej, każdorazowo wręczono też osobom dotkniętym przemocą w rodzinie podczas posiedzeń grup roboczych. Osobom stosującym przemoc w rodzinie przekazywano ulotkę „Żółta Kartka”. Zespół zorganizował kolejną edycję Warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców /opiekunów pod hasłem „Czy rozumiesz swoje dziecko?”.
- W 2019 roku rozpowszechniane były informacje o możliwościach otrzymania pomocy, realizacji akcji edukacyjnych i kampanii mających na celu zmiany świadomości społecznej w obszarze przemocy w rodzinie. Ulotki z kampanii „Radośnie i bezpiecznie z rodziną” wraz z materiałami informacyjnymi kampanii „Reaguj na Przemoc” i „Stop Przemocy wobec Dzieci”, zakupionymi balonami, opaskami odblaskowymi, zawieszkami odblaskowymi, długopisami rozdawane były na pikniku Rodzinnym pod hasłem „Radośnie i bezpiecznie z rodziną” oraz podczas pogadanek z młodzieżą szkolną. Zespół przygotował dodatkowo ulotkę informacyjno – edukacyjną dla Seniorów na temat możliwości otrzymania pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Materiały edukacyjne przekazano do budynków użyteczności publicznej, każdorazowo wręczono też osobom dotkniętym przemocą w rodzinie podczas posiedzeń grup roboczych. Osobom stosującym przemoc w rodzinie przekazywano ulotkę „Żółta Kartka”.

Na terenie gminy Niedzwica Duża swoją działalność prowadzi również Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która została powołana przez Wójta Gminy Niedzwica Duża. Do zadań Komisji należy w szczególności:

- inicjowanie, monitorowanie i ocena działań w zakresie określonym w art.4 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego lub w przypadku odmowy-podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego;
- prowadzenie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania w punktach sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy, również w późnych godzinach wieczornych i nocnych;
- wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z zasadami usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych określonych w stosownej uchwale Rady;
- na wniosek organu prowadzącego postępowanie w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych wyrażenie opinii o uwzględnieniu we wniosku przedsiębiorcy zakazów określonych w przepisach art. 14 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje i inicjuje działania związane z realizacją gminnego programu przeciwdziałania uzależnieniom w Gminie Niedzwica Duża. Komisja ta między innymi podejmowała działania profilaktyczne i edukacyjne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. W latach 2015-2019 zakres realizowanych działań prezentował się następująco:

W 2015 roku:

- działania edukacyjne dla dzieci, rodziców w szkołach i przedszkolach na terenie gminy (zajęcia warsztatowe, prelekcje, kampanie profilaktyczne);
- dystrybucja materiałów informacyjno - edukacyjnych dla mieszkańców gminy;
- działania edukacyjne wobec sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- podejmowanie działań promujących styl życia wolny od nałogów (konkursy, festyny, zawody, wypoczynek);
- organizacja szkoleń, konferencji podnoszących kwalifikacje w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom
- programy profilaktyczne.

W 2016 roku:

- działania edukacyjne dla dzieci, rodziców w szkołach i przedszkolach na terenie gminy (kampanie profilaktyczne);
- dystrybucja materiałów informacyjno - edukacyjnych dla mieszkańców gminy;
- podejmowanie działań promujących styl życia wolny od nałogów (konkursy, festyny, zawody, wypoczynek);
- organizacja szkoleń, konferencji podnoszących kwalifikacje w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom
- programy profilaktyczne.

W 2017 roku:

- działania edukacyjne dla dzieci, rodziców w szkołach i przedszkolach na terenie gminy (kampanie profilaktyczne);
- dystrybucja materiałów informacyjno - edukacyjnych dla mieszkańców gminy;
- działania edukacyjne wobec sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- podejmowanie działań promujących styl życia wolny od nałogów (konkursy, festyny, zawody, wypoczynek);
- organizacja szkoleń, konferencji podnoszących kwalifikacje w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom;
- programy profilaktyczne.

W 2018 roku:

- działania edukacyjne dla dzieci, rodziców w szkołach i przedszkolach na terenie gminy (kampanie profilaktyczne);
- dystrybucja materiałów informacyjno - edukacyjnych dla mieszkańców gminy;
- działania edukacyjne wobec sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- podejmowanie działań promujących styl życia wolny od nałogów (konkursy, festyny, zawody, wypoczynek);
- organizacja szkoleń, konferencji podnoszących kwalifikacje w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom;
- programy profilaktyczne.

W 2019 roku:

- działania edukacyjne dla dzieci, rodziców w szkołach i przedszkolach na terenie gminy (kampanie profilaktyczne);

- dystrybucja materiałów informacyjno - edukacyjnych dla mieszkańców gminy;
- działania edukacyjne wobec sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- podejmowanie działań promujących styl życia wolny od nałogów (konkursy, festyny, zawody, wypoczynek);
- organizacja szkoleń, konferencji podnoszących kwalifikacje w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom;
- programy profilaktyczne.

Jednostką samorządu terytorialnego działającą w obszarze problemów społecznych jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Niedrzwicy Dużej, został utworzony na podstawie Uchwały Nr X/42/90 Gminnej Rady Narodowej w Niedrzwicy Dużej z dnia 22 marca 1990r.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ośrodek realizuje głównie zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i zakresu świadczeń prorodzinnych, w tym wynikających z programów rządowych. Struktura Ośrodka wyodrębnia Wydział Pomocy Środowiskowej i Wydział Świadczeń Rodzinnych, które pracują zgodnie ze standardami pomocy społecznej, oddzielając zadania administracyjne OPS od pracy socjalnej i usług. W związku z powyższym Wydział Świadczeń Rodzinnych realizuje zadania związane z wypłatą świadczeń na rzecz rodziny i osób niepełnosprawnych. Natomiast w Wydziale Pomocy Środowiskowej zadania podzielone są między: zespół ds. świadczeń, stanowiska ds. pracy socjalnej i stanowisko ds. usług.

1.2 Beneficjenci Ośrodka Pomocy Społecznej w Niedrzwicy Dużej.

Szacuje się, że w gminie zamieszkuje ponad 2200 rodzin spośród których 211 tj. ok. 9,6 % w 2019 roku było objętych pomocą społeczną. W rodzinach tych łącznie znajduje się 573 osoby, czyli blisko 4,8 % społeczności gminy. Wśród tych rodzin występują następujące typy: pełne rodziny z dziećmi, rodziny niepełne oraz rodziny emerytów i rencistów. Ich udział w ogólnej liczbie rodzin prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 8. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w 2019 roku:

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Procentowy udział w rodzinach korzystających z pomocy społecznej
Rodziny korzystające z pomocy	211	573	100,00
Rodziny pełne z dziećmi	92	404	43,60
Rodziny wielodzietne	14	94	6,63
Rodziny niepełne	18	57	8,53
Rodziny emerytów i rencistów	26	55	12,32
Osoby samotne	87	87	41,23

Dane ze sprawozdawczości OPS w Niedzwicy Dużej za rok 2019

Biorąc pod uwagę okres od 2015 roku do 2019 roku należy stwierdzić, że procentowy udział typów rodzin objętych pomocą społeczną nie uległ znaczącym zmianom, natomiast zauważa się, że w 2019 roku z pomocy społecznej korzystało 20,98 % mniej rodzin niż w 2015 roku. W poszczególnych latach sytuacja w powyższym zakresie przedstawiała się następująco:

Tabela nr 9. Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej

Kategoria	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej	506	431	366	316	263
Liczba rodzin	267	233	213	179	211

Dane ze sprawozdawczości OPS w Niedzwicy Dużej

Ustawa o pomocy społecznej reguluje przyczyny przyznawania pomocy osobom ubiegającym się o świadczenia z pomocy społecznej. Podopieczni Ośrodka Pomocy Społecznej w Niedzwicy Dużej otrzymują pomoc spełniając kryterium dochodowe łącznie z przesłankami, które w latach 2015 - 20219 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela nr 10. Powody przyznawania pomocy w 2015 roku

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo (bez innych powodów)	63	225
Bezdomność	10	13
Potrzeba ochrony macierzyństwa	101	507
w tym: wielodzietność	67	377
Bezrobocie	134	485
Niepełnosprawność	99	287
Długotrwała choroba	87	257
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego-ogółem	43	161
w tym: rodziny niepełne	30	93
rodziny wielodzietne	8	47
Przemoc w rodzinie	3	15
Alkoholizm	22	81
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	7
Zdarzenia losowe	3	12
Sytuacja kryzysowa	0	0

Dane ze sprawozdania OPS za 2015 rok.

Tabela nr 11. Powody przyznawania pomocy w 2016 roku

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo (bez innych powodów)	55	177
Bezdomność	6	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa	61	336
w tym: wielodzietność	50	290
Bezrobocie	104	377
Niepełnosprawność	88	243
Długotrwała choroba	58	150
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego-ogółem	26	87
w tym: rodziny niepełne	23	73
rodziny wielodzietne	2	12
Przemoc w rodzinie	0	0
Alkoholizm	13	40
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0
Zdarzenia losowe	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0

Dane ze sprawozdania OPS za 2016 rok.

Tabela nr 12. Powody przyznawania pomocy w 2017 roku

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo (bez innych powodów)	41	115
Bezdomność	6	9
Potrzeba ochrony macierzyństwa	55	285
w tym: wielodzietność	42	236
Bezrobocie	86	282
Niepełnosprawność	85	210
Długotrwała choroba	66	163
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego-ogółem	24	77
w tym: rodziny niepełne	22	63
rodziny wielodzietne	2	12
Przemoc w rodzinie	1	1
Alkoholizm	15	41
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1
Zdarzenia losowe	6	21
Sytuacja kryzysowa	0	0

Dane ze sprawozdania OPS za 2017 rok.

Tabela nr 13. Powody przyznawania pomocy w 2018 roku

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo (bez innych powodów)	51	112
Bezdomność	5	8
Potrzeba ochrony macierzyństwa	48	253
w tym: wielodzietność	34	197
Bezrobocie	76	254
Niepełnosprawność	77	172
Długotrwała choroba	58	152
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego-ogółem	27	105
w tym: rodziny niepełne	18	53
rodziny wielodzietne	8	48
Przemoc w rodzinie	2	12
Alkoholizm	8	24
Narkomania	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	2
Zdarzenia losowe	1	3
Sytuacja kryzysowa	0	0

Dane ze sprawozdania OPS za 2018 rok.

Tabela nr 14. Powody przyznawania pomocy w 2019 roku

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo (bez innych powodów)	43	89
Bezdomność	4	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa	42	218
w tym: wielodzietność	31	177
Bezrobocie	54	157
Niepełnosprawność	70	142
Długotrwała choroba	45	103
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego-ogółem	18	66
w tym: rodziny niepełne	13	37
rodziny wielodzietne	3	21
Przemoc w rodzinie	2	6
Alkoholizm	13	27
Narkomania	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	2
Zdarzenia losowe	5	10
Sytuacja kryzysowa	1	5

Dane ze sprawozdania OPS za 2019 rok.

Przez omawiany okres 5 lat Ośrodek Pomocy Społecznej nie udzielał pomocy z powodu: sieroctwa, braku umiejętności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu placówki opiekuńczo –wychowawczej, klęski żywiołowej lub ekologicznej i uchodźcom.

Ośrodek Pomocy Społecznej udziela wsparcia zgodnie z zapisami zawartymi w aktach prawnych rangi państwowej i lokalnej. Instytucja ta realizuje świadczenia finansowe, pracę

socjalną oraz usługi. Ponadto oprócz zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej tutejszy Ośrodek realizował projekty: „Aktywne formy integracji społecznej dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”, „Inkubator Kwalifikacji”, „Zintegrowany system wsparcia rodziny”, „Partnerstwo dla młodzieży”, „Sukces szyty na miarę”, „Profesjonalny, efektywny i skuteczny OPS”, „By godnie żyć”, „Tęczowa Przzystań”.

Ośrodek jest również inicjatorem, realizatorem oraz partnerem wielu przedsięwzięć dla społeczności lokalnej tj. akcji „Pomóż dzieciom przetrwać zimę”, „Wigilii dla samotnych”, „Dnia Seniora”, „Pikniku Rodzinnego”, kolonii letnich dla dzieci, dystrybucji produktów żywnościowych z Banku Żywności. Podejmuje także stałą współpracę z organizacjami pozarządowymi. Ośrodek jest koordynatorem Gminnego Programu Przeciwdziałania Uzależnieniom w Gminie Niedzwica Duża oraz odpowiedzialny za obsługę Zespołu Interdyscyplinarnego. Realizowane przez OPS formy wsparcia zawarte są w tabeli nr 15.

Tabela 15. Formy wsparcia realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Niedzwicy Dużej w latach 2015 – 2019

Forma wsparcia	Liczba osób objętych daną formą wsparcia				
	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Zasiłek stały	40	39	40	35	36
Zasiłek okresowy	63	56	41	30	38
Zasiłek celowy	203	176	143	70	66
Zasiłek celowy z programów rządowych „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz „Posiłek w szkole i w domu”	478	341	209	195	36
Posiłki	287	217	183	163	126
Składka zdrowotna	97	119	99	105	108
Ubezpieczenie zdrowotne ze środków publicznych	2	4	7	b/d	4
Stypendia i zasiłki szkolne	221	179	88	130	77
Praca socjalna	256	248	247	157	157
W tym wyłącznie praca socjalna	78	84	122	63	54
Umieszczeni w domu pomocy społecznej	15	16	17	16	17
Usługi opiekuńcze	9	16	15	12	9
Dodatki mieszkaniowe	9	6	5	4	2
Dodatki energetyczne	9	6	5	4	2

Dane ze sprawozdań OPS

Dodatkowo, Ośrodek udziela rodzinom pomocy określonej w ustawach o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Wsparcie to realizowane jest poprzez wypłatę świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczeń dla opiekunów osób niepełnosprawnych (zasiłek dla opiekuna, świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy) oraz jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę. Od 2016 roku realizowany jest program rządowy „Rodzina 500+” w ramach którego wypłacane jest świadczenie wychowawcze. Poniższe tabele przedstawiają zestawienie w/w świadczeń wypłaconych w latach 2015-2019.

Tabela 16. Liczba rodzin oraz osób uprawnionych do świadczeń z funduszu alimentacyjnego

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego</i>	64	63	63	60	56
<i>Liczba osób w rodzinach uprawnionych do świadczeń z funduszu alimentacyjnego</i>	109	105	97	97	87

Dane statystyczne OPS

Tabela 17. Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Liczba rodzin pobierających zasiłek rodzinny</i>	496	633	639	613	556
<i>w tym pobierających dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej</i>	130	153	146	147	140
<i>Liczba rodzin pobierających świadczenia związane z opieką nad osobą niepełnosprawną</i>	105	103	105	94	94
<i>Liczba rodzin pobierających zasiłek pielęgnacyjny</i>	250	246	243	239	247
<i>Liczba rodzin pobierających świadczenie rodzicielskie</i>	-	52	49	48	50
<i>Liczba rodzin pobierających jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka</i>	113	106	92	113	99

Dane statystyczne OPS

Zauważyć można delikatny spadek osób pobierających świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Jest to spowodowane tym, że kryterium dochodowe w latach 2015-2019 utrzymywało się na jednym poziomie, co wraz ze wzrostem wynagrodzeń skutkowało

odmową przyznania prawa do świadczeń. Podobną tendencję widać w świadczeniach rodzinnych uzależnionych od kryterium dochodowego (wiersz 1 tabeli 17 zasiłek rodzinny).

Tabela 18. Liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Liczba rodzin otrzymujących świadczenie wychowawcze</i>	-	1034	1162	1096	1505
<i>w tym w formie rzeczowej</i>	-	1	3	3	3
<i>Trójką dzieci</i>	-	108	142	118	172
<i>Czwórką dzieci</i>	-	26	32	31	40
<i>Pięciorgiem dzieci</i>	-	7	7	6	7
<i>Sześciorgiem i więcej dzieci</i>	-	4	5	7	6

Dane statystyczne OPS

Tabela 18 prezentuje zestawienie świadczeń wychowawczych wypłaconych w latach 2016-2019. Wsparciem objęte było ponad 1000 rodzin z terenu gminy, a w 2019 roku w związku ze zniesieniem progu dochodowego uprawniającego do świadczenia na pierwsze dziecko liczba rodzin wyniosła 1505. Procent rodzin pobierających świadczenie wychowawcze na trójkę i więcej dzieci wahał się w granicach od 14 do 17 %. W związku z wydatkowaniem świadczenia niezgodnie z przeznaczeniem trzem rodzinom realizowano je w formie rzeczowej.

W latach 2018-2020 Ośrodek był realizatorem programu rządowego „Dobry Start” w ramach którego wypłacano jednorazowe świadczenie pieniężne na rozpoczęcie roku szkolnego w wysokości 300,00 zł. Tego rodzaju pomocą objęte było ponad 1700 dzieci rocznie.

1.3. Problemy społeczne gminy Niedzwica Duża

Na podstawie wstępnej diagnozy problemów społecznych występujących w latach 2015 - 2019 można wyszczególnić główne grupy problemów według hierarchii ich natężenia w gminie Niedzwica Duża. Zestawienie głównych problemów społecznych w 2019 roku na tle ludności gminy prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 19. Główne problemy społeczne w gminie Niedrzwica Duża

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba osób	Procent (%) w ogólnej liczbie mieszkańców
1	Ludność gminy Niedrzwica Duża ogółem	11 822	100,00
2	Osoby starsze (w wieku poprodukcyjnym)	1 961	16,59
3	Niepełnosprawni w gminie (widniejący w ewidencji ZUS, KRUS i OPS)	719	6,08
4	Osoby korzystające z pomocy społecznej (dochód poniżej ustawowego kryterium dochodowego - ubóstwo)	573	4,85
5	Bezrobotni (z gminy zarejestrowani w PUP)	351	2,97
6	Przemoc w rodzinie (liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie objętych procedurą NK)	144	1,22
7	Uzależnieni i współuzależnieni od alkoholu (objęci działaniami pomocowymi na terenie gminy)	86	0,73
8	Osoby żyjące w rodzinach bezradnych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	66	0,56
9	Długotrwała lub ciężka choroba (objęci pomocą OPS)	45	0,38
10	Potrzeba ochrony macierzyństwa	42	0,35

Jak wynika z powyższej tabeli w gminie jest aż 1 961 osób starszych, czyli 16,59% ogółu ludności. Problemy wynikające ze starości: dotyczą w dużej części ludności gminy, dlatego zapobieganie im i ich usuwanie – to istotne sprawy, które powinny stanowić priorytety polityki społecznej gminy.

Masowym problemem gminy jest również niepełnosprawność, która dotyka co najmniej 6,08 % mieszkańców gminy, czyli 719 osób. Poza tym powodem zgłaszania się o pomoc jest długotrwała lub ciężka choroba (45 osób), która w konsekwencji też może doprowadzić do niepełnosprawności, a przynajmniej tymczasowo powoduje niezdolność osoby do samodzielnego funkcjonowania.

Znaczącą część populacji gminy stanowią również osoby żyjące w ubóstwie, których dochód na osobę w rodzinie jest niższy niż kryterium ustawy o pomocy społecznej – jest ich 573 (4,85% mieszkańców gminy).

Kolejny problem to bezrobocie, które występuje u 351 osób, co stanowi 2,97 % ogółu ludności gminy.

Istotnym problemem są także przemoc domowa i uzależnienia, których skalę trudno określić ze względu na brak możliwości pozyskania szczegółowych danych. Wśród osób objętych działaniami pomocowymi na terenie gminy 86 osoby korzysta z pomocy ze względu na problem alkoholowy w rodzinie zaś przemoc domowa dotyka 144 osób.

Niezwykle ważnym problemem są dysfunkcje rodzin, z których wynikają różne patologie. W rodzinach bezradnych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego żyje 66 osób, czyli 0,56 % mieszkańców gminy. Problemem godnym uwagi jest również potrzeba ochrony macierzyństwa. W 2019 roku z tego powodu z pomocy społecznej skorzystało 42 kobiet (ciężarne i matki dzieci do lat 3).

Po przeanalizowaniu danych z tabeli 19 wyłonione zostały grupy problemowe, które wymagają rozwiązania. Grupy te prezentuje tabela 20.

Tabela nr 20. Grupy problemów społecznych

Lp.	Wyszczególnienie	Skala problemu w społeczności gminy podana w %
1	Problemy związane z wiekiem starszym	16,59
2	Ubóstwo i bezrobocie	7,82
3	Problemy osób niepełnosprawnych i chorujących psychicznie	6,08
4	Przemoc w rodzinie i uzależnienia	1,94
5	Dysfunkcje rodzin	0,91

Analizując powyższe dane należy mieć na względzie, że dane statystyczne nie odzwierciedlają do końca faktycznej sytuacji, gdyż skala występowania omawianych zjawisk może być większa. Niektóre sytuacje problemowe występujące na terenie gminy nie są nam znane, gdyż rozgrywają się w tzw. „zaciszu domowym”. Wszystkie wymienione powyżej problemy mogą ze sobą współistnieć lub wynikać jeden z drugiego. Niezbędne jest ich likwidowanie i zapobieganie im, w celu zmniejszenia patologii i marginalizacji ludności gminy.

A. Problemy związane wiekiem starszym

W gminie zamieszkuje 1 961 osób starszych w wieku poprodukcyjnym. Większość tych osób mieszka z rodzinami, ale są również osoby samotne. Osoby starsze, które potrzebują całodobowej opieki innych osób, a rodzina nie jest w stanie im tego zapewnić lub nie chce, kierowane są do domów pomocy społecznej usytuowanych najbliżej miejsca zamieszkania. Na terenie powiatu i gminy nie funkcjonują takie placówki. W środowiskach objętych usługami Ośrodków Zdrowia wiele osób jest obłożnie chorych, które nie poruszają się nawet w obrębie własnego gospodarstwa domowego. Osoby te potrzebują stałej opieki innych osób.

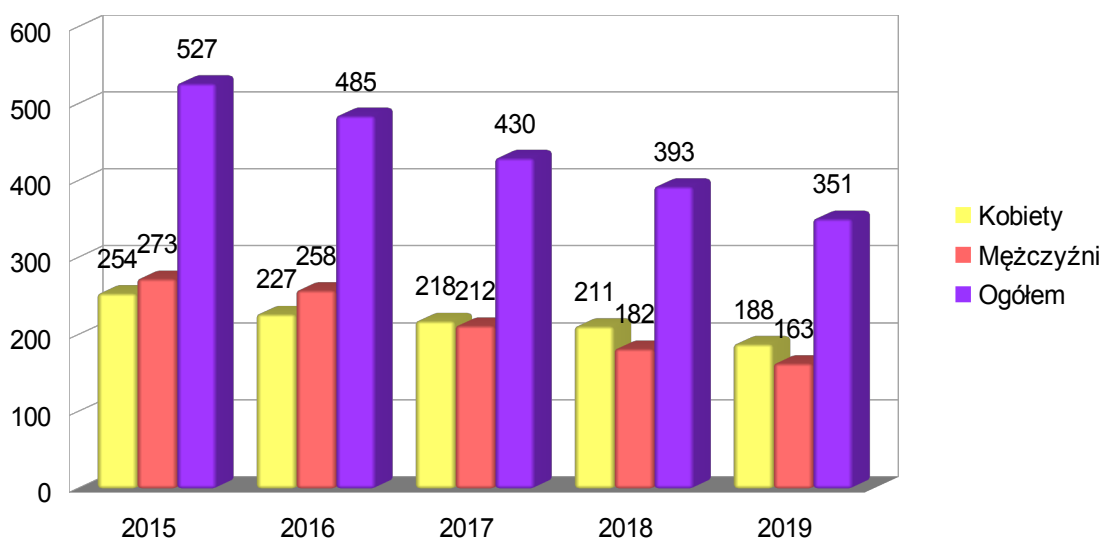
Spośród podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej w Niedrzwicy Dużej w 2019 roku 17 osób znajdowało się w domach pomocy społecznej z uwagi na konieczność całodobowej opieki nad osobą starszą lub niepełnosprawną i braku możliwości zapewnienia usług opiekuńczych przez gminę w miejscu zamieszkania. Dziewięć osób miało zorganizowaną pomoc w formie usług opiekuńczych w domu chorego. Wsparciem osób starszych zajmują się organizacje działające na terenie gminy, takie jak Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów "Spokojna Przystań" w Niedrzwicy Dużej czy "Złota Jesień" z Niedrzwicy Kościelnej. Działania w kierunku pomocy osobom starszym realizuje również Dzienny Dom Pomocy w Niedrzwicy Kościelnej. Corocznie organizowany jest Dzień Seniora. Bezpośrednio osobami starszymi zajmują się również pielęgniarki środowiskowe, które zapewniają im głównie usługi pielęgnacyjne, zabiegowe i rehabilitacyjne. Poza tym osoby starsze nie mogą liczyć na znalezienie dla siebie odpowiedniego wsparcia na terenie gminy. Jak wynika z rozmów z osobami starszymi niezadowolone są one z tego, że utrudniony jest dostęp do bezpłatnego leczenia specjalistycznego i z wysokich cen leków. Osoby starsze często czują się osamotnione nawet mimo, zamieszkiwania w rodzinach, gdyż pozostali członkowie rodziny są zbyt mocno zajęci własnymi sprawami i zarobkowaniem.

B. Ubóstwo i bezrobocie

W ogólnej powierzchni gminy dominują użytki rolne. Podstawowymi kierunkami w rolnictwie obecnie jest produkcja roślin i chów bydła mlecznego, które niestety nie przynoszą oczekiwanych dochodów - produkcja rolna staje się nieopłacalna. Dodatkowo człowieka na wsi zastępują maszyny rolnicze, które wykonują prace dużo szybciej i dokładniej. Niekorzystny stan gospodarki rolnej spowodował likwidację niektórych zakładów pracy prowadzących działalność związaną z rolnictwem. Pomimo, trudnej sytuacji na rynku pracy na przełomie lat 2015 - 2019 liczba osób bezrobotnych z gminy Nierzwica Duża znacząco spadła, a stopa bezrobocia w 2019 roku wyniosła 4,89 % i była znacznie niższa niż przeciętna województwa lubelskiego (7,3%) nie uwzględnia ona jednak istotnego dla gminy problemu bezrobocia agrarnego (ukrytego) związanego z przeludnieniem w rolnictwie i utrzymywaniem się z rolnictwa nie tylko rolników posiadających gospodarstwa rolne i ich dzieci, ale także osób z rodziny, które są pełnoletnie i w pełni zdolne do podjęcia pracy.

Sytuację w zakresie osób bezrobotnych z gminy Nierzwica Duża zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy przedstawia poniższy wykres.

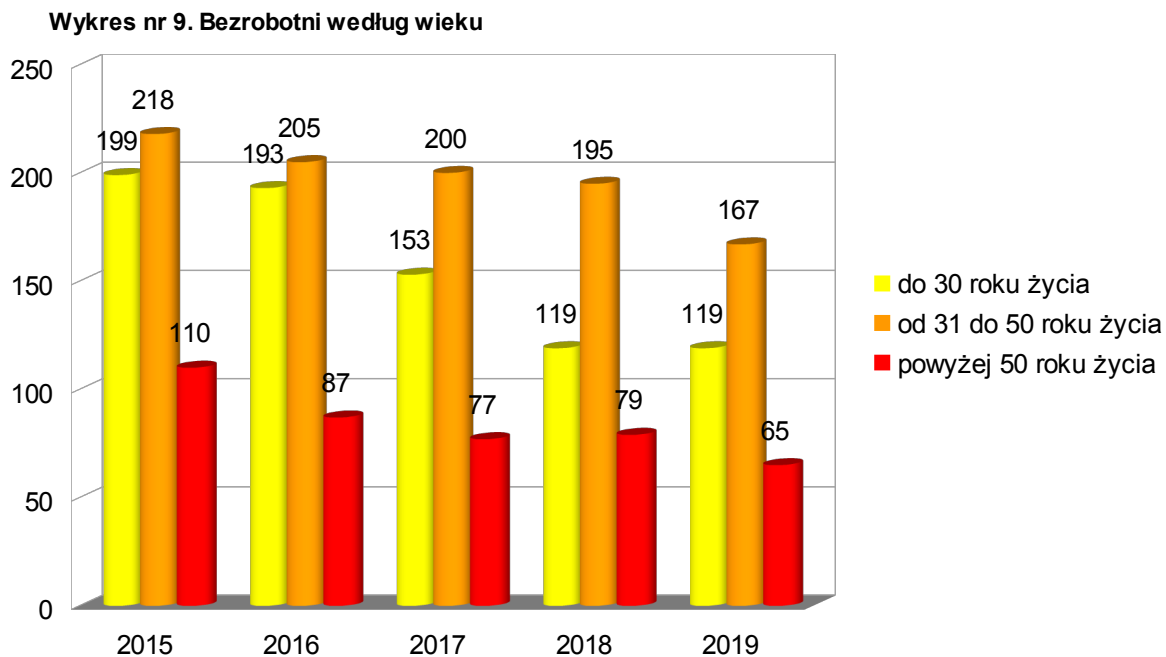
Wykres nr 8. Bezrobotni z gminy Nierzwica Duża zarejestrowani w Urzędzie Pracy w latach 2015-2019

Dane z PUP filia w Bełżycach

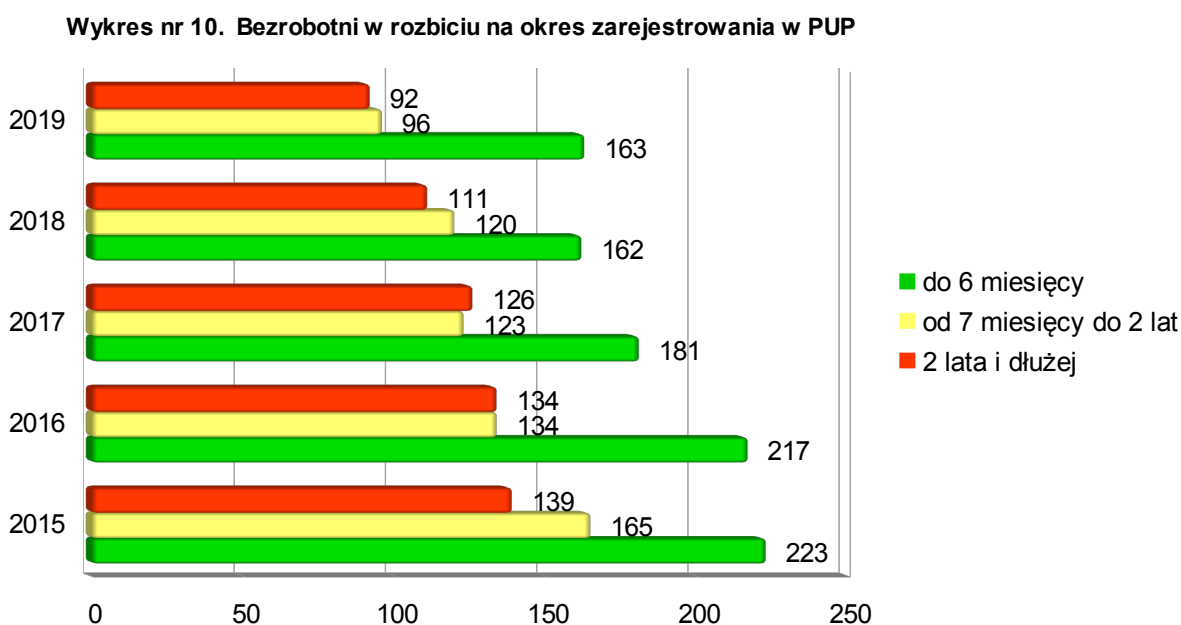
W 2019 roku na terenie gminy zamieszkiwało 351 zarejestrowanych bezrobotnych, w tym 188 kobiety co stanowi 53,56% i 163 mężczyzn co stanowi 46,44%. Wśród wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych 46 osób to bezrobotni z prawem do zasiłku .

Poniższy wykres przedstawia liczbę bezrobotnych z podziałem na grupy wiekowe:

Dane z PUP filia w Bełżycach

Największą liczbę osób stanowią bezrobotni w wieku od 31 do 50 roku życia, czyli w pełni aktywności zawodowej. Porównywalna jest liczba bezrobotnych w wieku od 30 roku życia. Człowiek pozbawiony pracy traci nie tylko środki utrzymania siebie i rodziny, ale także rozluźniają się jego kontakty społeczne i maleje poczucie sensu i celowości działania. Czym dłużej osoba tkwi w tym stanie, tym trudniej zmotywować ją do aktywności zawodowej. Dlatego istotne jest jak długo dany człowiek pozostaje w sytuacji bezrobocia. W naszej gminie okres pozostawania bez pracy kształtuje się następująco:

Dane z PUP filia w Bełżycach

Jak wynika z powyższego wykresu najwięcej jest osób bezrobotnych zarejestrowanych do 6 miesięcy – w 2019 roku stanowili oni 46,44 % wszystkich bezrobotnych. Liczba osób pozostających bez pracy od 7 miesięcy do 2 lat w 2019 roku wynosi 96 osoby czyli 27,35 % bezrobotnych oraz liczba osób pozostających bez zatrudnienia powyżej 2 lat podobnie 92 osoby czyli 26,21%.

Problem bezrobocia stanowi ogromne zagrożenie dla wielu rodzin w gminie. Powoduje on pogorszenie sytuacji materialnej znacznej części rodzin, w takim stopniu, że poziom ich życia obniża się poza akceptowane minimum. Ubóstwo jest stanem różnego rodzaju braków w takich rozmiarach, że konkretny człowiek permanentnie nie zaspakaja swoich podstawowych potrzeb i czuje się poniżony w swojej ludzkiej godności. Ubóstwo jest to zjawisko wielowymiarowe i wieloaspektowe. Gospodarstwo domowe można uznać za ubogie, jeśli poziom jego dochodów jest niższy od przyjętych przepisami wartości nominalnych. Na potrzeby niniejszego dokumentu za granicę stanu ubóstwa przyjęto kwotę uprawniającą do ubiegania się o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej. Kwotę stanowi kryterium dochodowe obliczane dla każdej rodziny indywidualnie w oparciu o ustawę o pomocy społecznej. W gminie ubóstwo stanowi najczęstszą przyczynę korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. W 2019 roku ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa i innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy skorzystało 573 osoby, czyli blisko 4,85% wszystkich mieszkańców gminy. Oba te zjawiska niosą z sobą możliwości pojawienia się kolejnych problemów społecznych, np. dysfunkcji rodzin. Sytuacja bezrobocia i ubóstwa dotyczy nie tylko osób bezpośrednio dotkniętych tymi zjawiskami, ale również ich rodzin, najbliższego otoczenia i całej społeczności. Praca jest aktywnością o centralnym znaczeniu, ponieważ wytwarza wartość. Dla jednych praca jest podstawą materialnej egzystencji, dla innych mechanizmem władzy i wpływów, a jeszcze inni spostrzegają ją, jako możliwości rozwoju talentów i samospelnienia. Brak pracy często powoduje poczucie niedowartościowania i ograniczeń wywodzących się z braku środków do zaspakajania potrzeb. Poza tym bezrobocie wpływa niekorzystnie na stosunki w rodzinie, gdzie często bezrobotny żywiciel rodziny traci autorytet. Poza tym słaba kondycja ekonomiczna rodziny powoduje trudności w zaspokojeniu podstawowych potrzeb.

Bardzo poważnie ze strony bezrobocia zagrożone są dzieci. Jeżeli rodziców nie stać na podstawowe produkty żywnościowe i odzież to z pewnością nie są oni w stanie zapewnić dzieciom środków na edukację i rozwój kulturalny, co za tym idzie, dzieci te mają obniżony poziom wykształcenia i gorszy start w dorosłe życie niż ich rówieśnicy z rodzin, gdzie rodzice pracują. Trudne warunki materialne często znajdują też wyraz w nadmiernym zagęszczeniu osób w mieszkaniach oraz niedoborach w wyposażeniu gospodarstw domowych. Bezrobocie

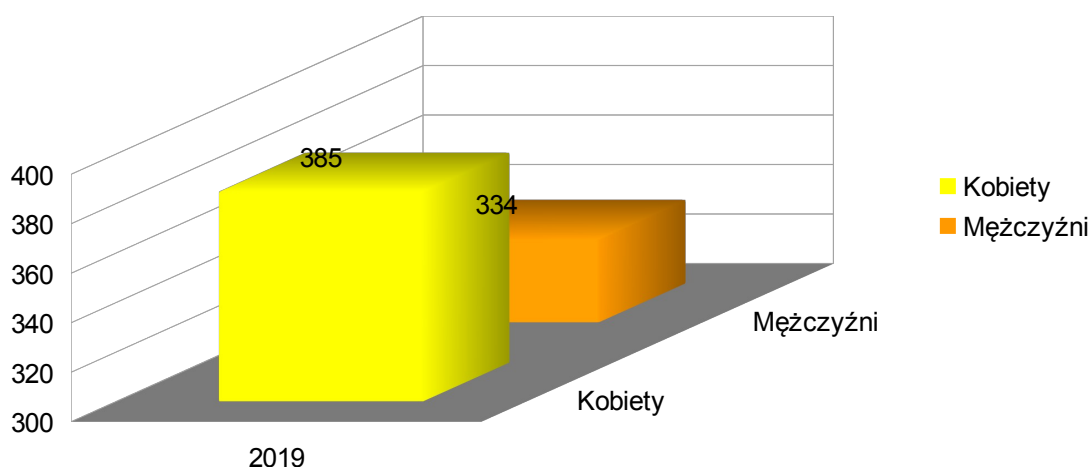
oprócz tego, że jest problemem prywatnym staje się również problemem publicznym. Kryzys na rynku pracy jest przyczyną masowych migracji. Wiele osób przemieszcza się w poszukiwaniu pracy. W pierwszym rzędzie chodzi tu o młodych ludzi, których migracje zaburzają strukturę społeczną. Dodatkowo wysoki poziom bezrobocia powoduje “niezdrową” konkurencję na rynku pracy oraz zaburzenie relacji między pracodawcą a pracownikiem – zanika poszanowanie godności pracownika.

C. Problemy osób niepełnosprawnych i chorujących psychicznie

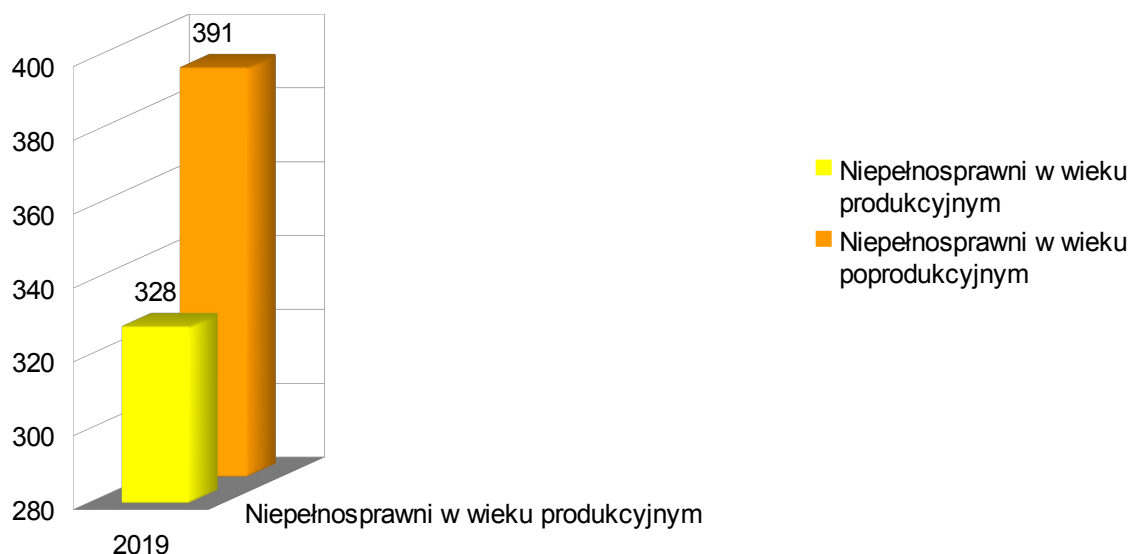
Niepełnosprawność wywołuje poważne konsekwencje w sensie indywidualnym i społecznym, nakłada na społeczność obowiązek podejmowania działań wspomagających i zapobiegających jej powstawaniu. Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych definiuje niepełnosprawnych jako osoby, których stan fizyczny psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zarobkowej.

Na terenie gminy Niedrzwica Duża w 2019 roku zamieszkiwało 719 pełnoletnich osób niepełnosprawnych, które korzystają ze wsparcia ZUS, KRUS i OPS. Szacuje się, że osób tych jest znacznie więcej, ale nie są nam znane. Wśród dorosłych osób o niepełnej sprawności 53,54% (385 osób) to kobiety, natomiast 46,46% (334 osoby) to mężczyźni. Osoby w wieku aktywności zawodowej stanowią 45,62 % tej grupy osób niepełnosprawnych, natomiast 54,38 % to osoby w wieku poprodukcyjnym. Powyższe dane przedstawiono na wykresach 10 i 11.

Wykres nr 11. Pełnoletnie osoby niepełnosprawne w gminie Niedrzwica Duża w roku 2019

Wykres nr 12. Niepełnosprawni w podziale na wiek zdolności produkcyjnej w 2019 roku.

Możliwości podjęcia pracy przez osobę niepełnosprawną na terenie gminy Niedzwica Duża są mocno ograniczone. Osoby niepełnosprawne mają problemy z możliwością korzystania z niektórych dóbr publicznych i rozwijaniem kontaktów społecznych ze względu na brak przystosowania środowiska lokalnego do funkcjonowania w nim osób niepełnosprawnych. Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy prowadzący działalność socjalizacyjną i rehabilitacyjną oraz Fundacja “Między Nami” w ramach, której działają Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ) świadczące usługi w zakresie terapii ogólnej, społecznej i zawodowej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie. Na terenie gminy działa również Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi, który udziela wsparcia osobom niepełnosprawnym intelektualnie i zaburzonym psychicznie. Na rzecz osób niepełnosprawnych działają również Dzienny Dom Pomocy i Mieszkania Wspomagane mieszczące się w Niedzwicy Kościelnej.

Niepełnosprawność jest zjawiskiem powszechnym i stanowiącym kwestię społeczną, dlatego zobowiązani jesteśmy do rozwiązywania problemów wynikających z niepełnosprawności. Sytuacja osób niepełnosprawnych jest uznawana za niekorzystną szczególnie w zakresie zatrudnienia, ułatwień w pokonywaniu barier architektonicznych, możliwości korzystania z transportu i komunikacji oraz warunków materialno – bytowych, a także integracji ze społecznością lokalną i poczucia “inności” względem osób sprawnych.

D. Przemoc w rodzinie i uzależnienia

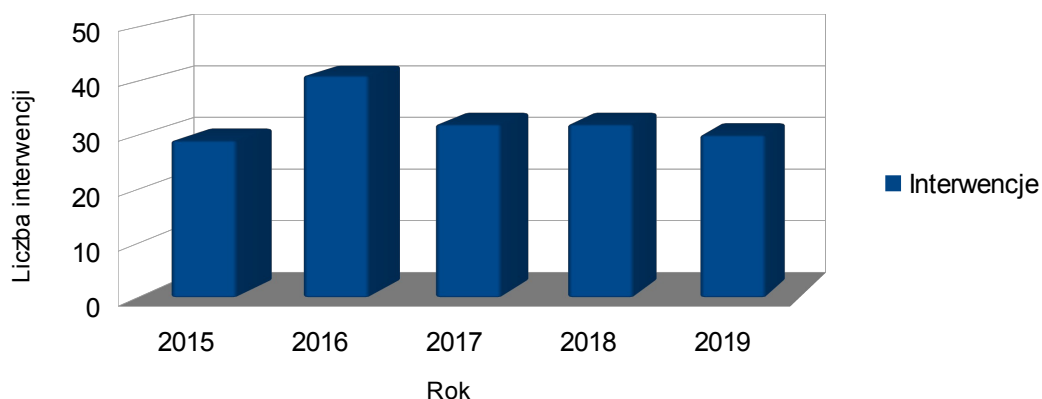
Przemoc to intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody.

O przemocy możemy mówić wtedy, gdy zostaną spełnione 4 warunki:

- Jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania
- Jedna osoba ma wyraźną przewagę nad drugą
- Działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej
- Osoba wobec której stosowana jest przemoc, doznaje cierpienia i szkód fizycznych i psychicznych

Przemoc w rodzinie zachodzi wówczas, gdy mąż, żona lub inny członek rodziny wyrządza krzywdę fizyczną lub psychiczną najbliższemu, z którymi mieszka pod jednym dachem. Sprawca przemocy domowej, wykorzystując swoją przewagę nad ofiarą, próbuje ją zdominować, zastraszyć, poniżyć i wymusić na niej określone zachowania. Jeśli osoba doświadczająca przemocy domowej w porę nie zareaguje i nie uwolni się od tyranii partnera, z czasem będzie jej coraz trudniej przerwać błędny krąg przemocy. Miesiące, a czasem nawet całe lata upokorzeń zmieniają u ofiary postrzeganie samej siebie – zaczyna ona stopniowo przejmować taki obraz własnej osoby, jaki wmawia jej oprawca. Wówczas jedynym wyjściem jest zwrócenie się do instytucji, które dysponują środkami prawnymi pomagającymi karać sprawców przemocy. Na terenie gminy Niedrzwica Duża w 2019 roku policja interweniowała w sprawach przemocy domowej 30 razy. W okresie pięciu lat (2015-2019) sytuacja w zakresie interwencji związanych z przemocą domową utrzymywała się na zbliżonym poziomie, co przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13. Interwencje policji związane z przemocą domową

Dane pozyskane z Komisariatu Policji w Bełżycach

Komisariat Policji w Beżycach z terenu gminy Niedzwica Duża w 2019 roku przyjął 21 zawiadomień dotyczących znęcania się nad rodziną, w tym w 17 przypadkach wszczęto dochodzenie, a w 4 odmówiono wszczęcia dochodzenia.

Tabela nr 21. Liczba zawiadomień dotyczących znęcania się nad rodziną

Wyszczególnienie	Zawiadomienia ogółem	Wszczęcie dochodzenia	Odmowa wszczęcia dochodzenia
Rok			
2015	18	9	9
2016	20	12	8
2017	19	11	8
2018	18	10	8
2019	21	17	4

Dane Komisariatu Policji w Beżycach

W związku z narastającym problemem przemocy w rodzinie i bezradnością osób pokrzywdzonych Państwo Polskie w trosce o dobro obywateli wprowadziło system wsparcia dla osób dotkniętych przemocą. W ramach ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zobowiązano gminę do działania Zespołów Interdyscyplinarnych powoływanych przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. W skład zespołu wchodzi powołując przedstawicieli: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi także kuratorzy sądowi, jak również prokuratorzy oraz przedstawiciele instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy. Obsługę organizacyjno-techniczną zespołu zapewnia ośrodek pomocy społecznej. Zespół ma za zadanie m. in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią. Konieczne jest opracowywanie i realizacja indywidualnych planów pomocy i inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, a następnie monitorowanie sytuacji w tych rodzinach. Do zadań zespołu należy również dokumentowanie podejmowanych działań, a także ich efektów. Postępowanie dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie to procedura Niebieskie Karty.

W gminie Niedzwica Duża w latach 2015 – 2019 sytuacja związana z ujawnioną przemocą w rodzinie plasowała się na zbliżonym poziomie. Liczbę rodzin z terenu gminy Niedzwica Duża objętych procedurą Niebieskie Karty prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 22. Rodziny objęte procedurą Niebieskie Karty w latach 2015 -2019

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
	38	38	35	35	45

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Niedzwicy Dużej

Jak wynika z ujętych powyżej procedur „Niebieskie Karty” w 2019 roku przemocą w rodzinie dotkniętych było 144 osoby, w tym 83 osoby dorosłe, co stanowi 57,63 % wszystkich dotkniętych przemocą i 61 dzieci, czyli 42,37 % osób dotkniętych przemocą. Niepokojący jest fakt, że przemocy doznaje tak dużo dzieci, które same nie są w stanie chronić się przed krzywdą ze strony najbliższych osób. Osoby dotknięte przemocą z uwzględnieniem wieku i płci w latach 2015 – 2019 prezentuje poniższa tabela.

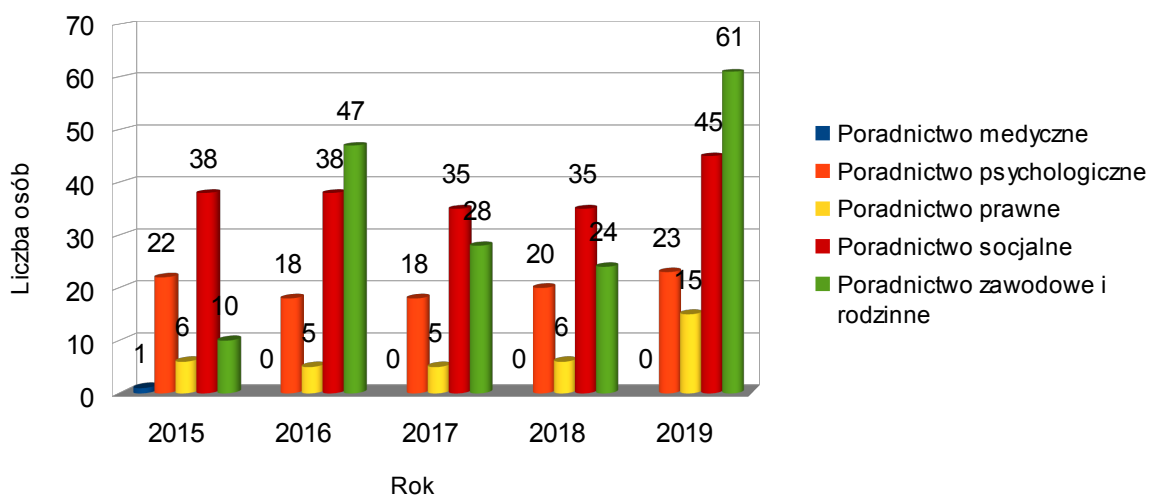
Tabela 23. Osoby dotknięte przemocą z uwzględnieniem wieku i płci

Wyszczególnienie	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
Dotknięci przemocą ogółem, w tym:	38	80	61	53	144
Kobiety	36	27	28	24	59
Mężczyźni	0	6	5	5	24
Dzieci	2	47	28	24	61

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Niedzwicy Dużej

Zespół Interdyscyplinarny w ramach indywidualnych planów pracy z rodziną dysponuje możliwością skierowania osoby na bezpłatne poradnictwo: medyczne, psychologiczne, prawnego, socjalnego oraz zawodowe i rodzinne. Zakres objęcia osób dotkniętych przemocą powyższymi formami wsparcia w latach 2015 - 2019 prezentuje poniższy wykres.

Wykres 14. Wsparcie osób dotkniętych przemocą

Dane sprawozdawcze Zespołu Interdyscyplinarnego

Do pracy z rodziną, w której występuje zjawisko przemocy Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego powołuje grupę roboczą. W skład grupy wchodzi przedstawiciele różnych instytucji związanych tematycznie z rodziną. W poszczególnych latach 2015-2019 powołanych było tyle grup roboczych, ile procedur. Ilość grup roboczych i odbytych przez nie posiedzeń prezentuje poniższa tabela.

Tabela 24. Grupy robocze i ich posiedzenia

Wyszczególnienie	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
Powołane grupy robocze	38	38	35	35	45
Liczba posiedzeń grup roboczych	93	140	104	107	137

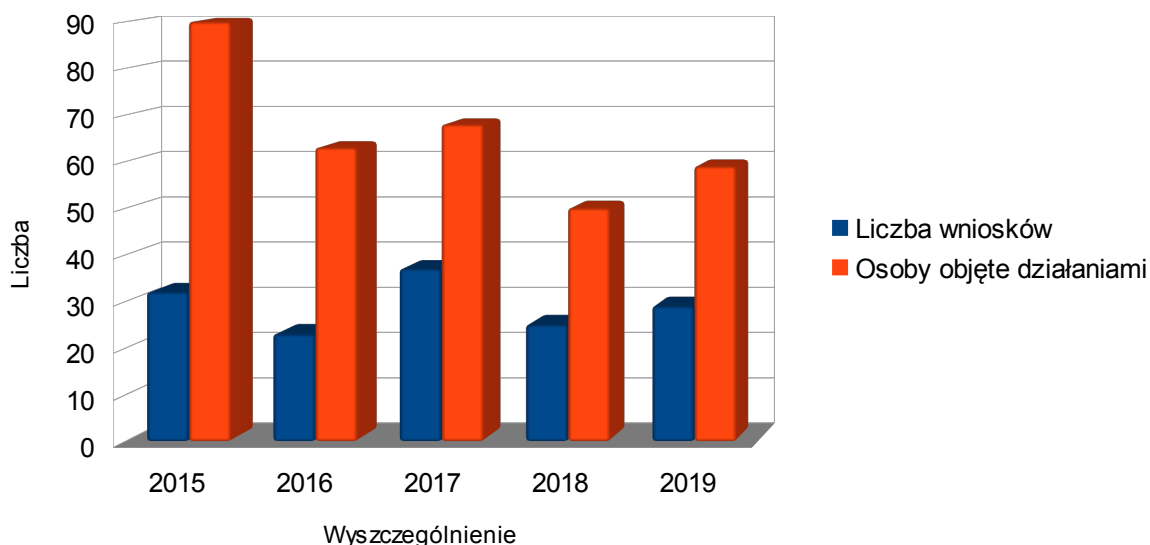
Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Niedrzewicy Dużej

Pomimo powyższych danych problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem mało rozpoznany. Jesteśmy przekonani, że ma ono większy zakres niż tu przedstawiono. Ukrywanie powyższego problemu w zaciszu domowym wynika głównie z niechęci ofiar do zwierzania się ze swoich trudnych problemów oraz braku wiary w poprawę swojej sytuacji.

Zjawisko przemocy często idzie w parze z nadużywaniem alkoholu i innych środków psychoaktywnych. W ostatnich latach gwałtownie wzrosło spożycie substancji

uzależniających, zwłaszcza alkoholu. Istnieje wiele przyczyn, ze względu na które ludzie sięgają po alkohol, głównie bezradność w pokonywaniu trudności życiowych, ale także wzór, który towarzyszy nam od dzieciństwa. W Polsce “opija się” wszelkie wydarzenia “od pępówki po stypę” po drodze zaliczając różne uroczystości rodzinne, spotkania towarzyskie i inne okazje. Rzeczywista liczba osób uzależnionych od alkoholu nie jest możliwa do określenia. Ośrodek Pomocy Społecznej może udzielić pomocy osobie i/lub rodzinie z powodu alkoholizmu w sytuacji kiedy uzależniony członek rodziny leczy się w poradni odwykowej i jego stan zdrowia udokumentowany jest medycznie. Ośrodek w gminie Niedrzwica Duża udzielił w 2019 roku takiej pomocy 13 rodzinom, w których znajduje się 27 osoby. W 2019 roku do Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Niedzwicy Dużej wpłynęło 29 wniosków dotyczące osób z problemem alkoholowym. Wszystkie te wnioski dotyczyły osób, które były zgłoszone do komisji po raz pierwszy. W latach 2015 – 2019 też wnioski do komisji dotyczyły nowych osób, wcześniej nie obejmowanych postępowaniem w tym zakresie. Jednak postępowania przed GKPiRPA często są długotrwałym procesem, dlatego działania Komisji nie dotyczą tylko osób nowo zgłoszonych, lecz innych osób uzależnionych i ich rodzin. Ilość wniosków i osób objętych działaniami Komisji w tym okresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres. 15 Osoby objęte działaniami Komisji

Dane pozyskane od GKPiRPA w Niedzwicy Dużej

W 2019 roku spośród osób objętych działaniami Komisji 12 poddało się terapii, a 27 zostało skierowanych na badanie biegłego. Wobec 20 osób Komisja podjęła decyzję o skierowaniu postępowania do sądu ze względu na brak z ich strony współpracy

w wychodzeniu z nałogu. Powyższe formy działań na przestrzeni lat 2015-2019 prezentuje tabela nr 25.

Tabela 25. Działania GKPirPA w Niedrzwicy Dużej

Wyszczególnienie	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób objętych działaniami Komisji	90	63	68	50	59
Liczba osób poddających się terapii	19	16	17	12	12
Ilość wniosków skierowanych do sądu	19	16	17	12	20
Liczba osób skierowanych do bieglego	12	14	29	29	27

Dane pozyskane od GKPirPA w Niedrzwicy Dużej

Komisja w ramach swoich działań przeprowadza rozmowy z osobami nadużywającymi alkoholu motywujące do podjęcia leczenia odwykowego i zmiany swojego zachowania, także rozmowy wspierające z osobami współuzależnionymi. W 2019 roku przeprowadzono 111 takich rozmów – odsetek osób podejmujących terapię w stosunku do przeprowadzonych rozmów był równy 11%. Efektywność rozmów w latach 2015 – 2019 utrzymywała się na zbliżonym poziomie, co widać w poniższym zestawieniu.

Tabela 26. Wskaźnik efektywności przeprowadzonych rozmów GKPirPA w latach 2015 – 2019.

Wyszczególnienie	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
Ilość przeprowadzonych rozmów	134	122	121	117	111
Odsetek osób podejmujących terapię	14%	13%	14%	10%	11%

Dane pozyskane od GKPirPA w Niedrzwicy Dużej

Na terenie gminy istnieje możliwość skorzystania z bezpłatnego wsparcia terapeuty uzależnień w Punktach Konsultacyjnych w Niedrzwicy Dużej i Niedrzwicy Kościelnej oraz poradnictwa psychologicznego przy OPS w Niedrzwicy Dużej. Z tych form pomocy mogą korzystać wszyscy mieszkańcy gminy. Liczba osób korzystających z konsultacji terapeuty maleje, zaś coraz więcej osób uczestniczy w poradnictwie psychologicznym. Udział mieszkańców w tych formach wsparcia prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 27 Mieszkańcy gminy objęci pomocą psychologiczną i terapeutyczną w latach 2015 – 2019

Wyszczególnienie	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób korzystających z porad terapeuty uzależnień	49	39	23	25	24
Liczba osób korzystających z poradnictwa psychologicznego	74	70	60	69	80
Ilość udzielonych porad przez psychologa	129	196	172	201	203

Dane pozyskane od GKP i RPA w Niedzwicy Dużej

Oprócz osób uzależnionych od alkoholu są również osoby współuzależnione, czyli z dysfunkcją – szkodliwą formą adaptacji (przystosowania) do patologicznego systemu rodzinnego. Istotnymi cechami tego systemu jest to, że układ rodzinny jest chronicznie patologiczny, a przystosowanie sprzyja utrwalaniu układu ponieważ podtrzymuje picie. Współuzależnieni korzystają z konsultacji terapeuty uzależnień na terenie gminy. Podstawowym źródłem zagrożeń dla dziecka wychowującego się w rodzinie z problemem alkoholowym jest stan chronicznego napięcia i stresu. Trwanie w ciągłej niepewności wywołuje u niego poczucie braku stabilności, porządku życiowego, a co za tym idzie, brak kontroli nad swoim życiem. Różne formy zachowań agresywnych i represyjnych rodziców, zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych i potrzeb dziecka, wywierają destruktywny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne dzieci oraz na proces ich rozwoju. Obok tych zagrożeń często w rodzinach z problemem alkoholowym pojawiają się również przemoc domowa i poważne zaniedbania wychowawcze.

E. Dysfunkcje rodzin

Poprzez dysfunkcję rodziny rozumiemy przede wszystkim brak realizacji podstawowych funkcji rodziny lub istotne zaniedbania w ich wdrażaniu. W rodzinie dysfunkcyjnej zauważa się nieprawidłowości w zaspakajaniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychospołecznych członków tej rodziny, zwłaszcza dziecka. Rodzina może być dysfunkcyjna wewnętrznie wobec swoich członków, jak i dysfunkcyjna wobec społeczności. Dzieci, które nie mają zapewnionych warunków do realizacji najważniejszych potrzeb życiowych człowieka, zarówno tych podstawowych, jak i wyższego rzędu (np.

poczucia bezpieczeństwa, miłości czy przynależności) mają trudności z przyswajaniem sobie zasad działania w społeczności. Pedagodzy szkolni sygnalizują, że dysfunkcje rodzin powodują: brak motywacji do nauki, problemy osobiste uczniów, które zakłócają kształtowanie prawidłowych relacji z kolegami i nauczycielami, wulgaryzmy oraz w niektórych przypadkach kradzieże, palenie papierosów, lekceważenie obowiązków szkolnych, wagary, agresja rówieśnicza, dokuczanie, wyśmiewanie, odrzucanie przez klasę. Z nieprawidłowym działaniem rodzin wiążą się takie zjawiska jak alkoholizm, przemoc i znęcanie się nad członkami rodziny, rozwody, przestępczość, próby samobójcze, ubóstwo bezrobocie, brak właściwej opieki rodzicielskiej i ogólna nieporadność życiowa, trudno jednocześnie stwierdzić, które z tych zjawisk to skutki, a które przyczyny.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w 2019 roku 66 osób z 18 rodzin z terenu gminy, korzystało z pomocy ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Z powodu dysfunkcji rodzin, a konkretnie mówiąc ich niezaradności życiowej w rodzinach zastępczych spokrewnionych przebywało 9 dzieci z naszej gminy.

Jedną z patologii wynikających z dysfunkcji rodzin jest przestępczość, w 2019 roku 32 osoby z terenu gminy popełniło przestępstwo. Wśród nich 25 osób dokonało kradzieży lub przywłaszczenia rzeczy, 4 kradzieży z włamaniem, a 3 uszkodzenia ciała, bójki, pobicia. Przestępstwa skierowane przeciwko życiu i zdrowiu innych osób stanowiły 9,38% ogółu przestępstw, zaś przeciwko mieniu stanowiły 90,62%. Liczbę osób z gminy Niedrzwica Duża popełniających przestępstwa w latach 2015 – 2019 ujęto w poniższej tabeli.

Tabela 28. Przestępstwa popełnione przez mieszkańców gminy Niedrzwica Duża w latach 2015 – 2019

Wyszczególnienie	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
Kradzieże, przywłaszczenie rzeczy	22	14	14	11	25
Uszkodzenie mienia	2	9	0	3	0
Kradzież z włamaniem	6	10	11	8	4
Przestępstwa rozbójnicze	1	1	1	1	0
Uszkodzenie ciała, bójka, pobicie	9	3	3	3	3
Ogółem	40	37	29	26	32

Dane Komisariatu Policji w Bełżycach

Najwięcej przestępstw odnotowuje się w miesiącach letnich i okresie listopad – grudzień. Policja podkreśla, że między innymi na ilość przestępstw w gminie wpływa brak miejsc, gdzie ludzie mogliby spędzać czas wolny i kształtować odpowiednie postawy społeczne. Pedagodzy podkreślają, że na dysfunkcję rodzin coraz częściej wpływają wyjazdy zarobkowe za granicę będąc przyczyną zjawiska eurosieroctwa.

Rozdział III: Analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> -położenie obok dużej aglomeracji miejskiej (przy głównym szlaku komunikacyjnym) -dobrze rozwinięta infrastruktura w Niedrzwicy Dużej -rozwój agroturystyki -obszary posiadające walory przyrodnicze (np. Krężnica Jara) - rozbudowany system oświaty na poziomie podstawowym -różnorodność form zajęć pozalekcyjnych -funkcjonowanie gminnych i szkolnych bibliotek -istnienie świetlic szkolnych -możliwość skorzystania przez dzieci z rodzin dysfunkcyjnych z powodu uzależnień ze wsparcia w formie koloni, zimowisk, itp. -działalność Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych -działalność instytucji wspierających osoby w wychodzeniu z uzależnienia i ich rodzin - działalność na terenie gminy: Powiatowego Ośrodka Wsparcia; Warsztatów Terapii Zajęciowej; Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego; Dziennego Domu Pomocy , Mieszkań Wspomaganych -integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym -działalność na terenie gminy licznych organizacji pozarządowych -starania NGO's o środki zewnętrzne -zaangażowanie po stronie organizacji samorządowych i samorządu gminy w działania na rzecz środowiska lokalnego -znajomość występujących problemów 	<ul style="list-style-type: none"> -brak połączenia małych miejscowości gminy z główną miejscowością – Niedrzwicą Dużą -niedostateczna ilość miejsc pracy -niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych; -niechęć niektórych mieszkańców do podjęcia pracy -bierność społeczna -niewystarczający dostęp osób starszych do mediów społecznościowych, urzędzeń mobilnych -ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów -nieadekwatna do potrzeb organizacja opieki zdrowotnej, długie kolejki, zamknięcia służby zdrowia w okresie pandemii -brak doświadczenia w pomocy uczniom zażywających środki psychoaktywne -brak chęci podnoszenia kompetencji kadry pedagogicznej w zakresie wskazanych wyżej problemów -Niedostateczna kontrola miejsc publicznych przez służby porządkowe -brak Komisariatu Policji -brak miejsc do zabezpieczenia osób z przemocy domowej w gminie -brak dostępu terapii rodzinnej; -brak instytucji wspierających osoby współuzależnione, (poradnie) -niedostateczna liczba miejsc dla młodzieży do spędzania czasu wolnego -brak rozbudowanego wolontariatu -brak domów pomocy społecznej -braki w dostępie osób niepełnosprawnych do do instytucji publicznych -system finansów publicznych niesprzyjający realizowaniu polityki społecznej poprzez gminę

<p>społecznych</p> <ul style="list-style-type: none"> -współpraca na poziomie instytucji i organizacji pozarządowych -większa otwartość na problemy społeczne -wykorzystywanie środków zewnętrznych (np. UE) -dostęp osób bezrobotnych do bezpłatnych szkoleń. -Wsparcie rodzin z dziećmi poprzez programy rządowe. 	<ul style="list-style-type: none"> -brak własnej bazy lokalowej do rozwoju instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych i seniorów -brak współpracy interdyscyplinarnej w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy -brak komunikacji publicznej do UP w Bełżycach.
<p style="text-align: center;">Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> -wzrost zainteresowania problemami społecznymi różnych instytucji i organizacji -dobra lokalizacja gminy – bliskość dużego miasta, dobre połączenie z Lublinem i w najbliższej perspektywie z Kraśnikiem -miejsca pracy w pobliskim Lublinie -napływ nowej ludności -możliwość wykorzystania istniejących zasobów ludzkich -możliwość utworzenia gospodarstw agroturystycznych -zwiększenie motywacji wśród mieszkańców w samodzielnym rozwiązywaniu problemów -promocja zainteresowań wśród młodzieży -angażowanie młodzieży do aktywności na rzecz swojej grupy wiekowej; -możliwość pozyskiwania funduszy zewnętrznych -rozwój lokalnego systemu wsparcia społecznego. -Rozwój istniejących i nowych przedsiębiorstw dających nowe miejsca pracy mieszkańcom 	<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> -negatywne wpływy dużego miasta (Lublina) -niedostateczne utrzymanie dróg -przepisy prawa niedostosowane do realiów i specyfiki poszczególnych zjawisk społecznych m. in. przemocy domowej czy uzależnień -stawianie zachowania formalności nad rozwiązaniem problemu -obawa przed podejmowaniem nowych inicjatyw ze względu na procedury i nadzór -rejonizacja przyznawania usług społecznych -dysproporcje w wysokości świadczeń między Polską a innymi krajami Unii Europejskiej -wysoki wskaźnik bezrobocia (w tym wśród osób w wieku najwyższej aktywności zawodowej) -ukryte bezrobocie w rolnictwie, praca na czarno, wyjazdy za granicę -wzrost problemów wynikających ze starzenia się społeczeństwa i niepełnosprawności -ubożenie osób pobierających emerytury i renty -szerzenie się dysfunkcji rodzin -wzrost uzależnienia (szczególnie osób młodych) -demoralizacja dzieci i młodzieży -łatwy i niekontrolowany dostęp młodzieży do alkoholu i innych środków psychoaktywnych -nieprzestrzeżenie przez społeczeństwo, właścicieli punktów sprzedaży oraz konsumentów przepisów związanych z dostępem młodzieży do używek -przywzwanie dorosłych na powielanie negatywnych wzorców społecznych -uleganie negatywnym wpływom grup rówieśniczych -brak czasu mieszkańców na aktywność

społeczną ze względu na konieczność pracy
ponad wymiar

- niechęć mieszkańców do podejmowania
działań na rzecz społeczności – żyją dla samych
siebie
- roszczeniowość i wygodnictwo;
- wzrost zjawiska przemocy w rodzinach
- izolacja społeczna w związku z pandemią
- podejmowanie pracy na „czarno”, ukrywanie
dochodów
- utrudniony dostęp do placówek służby zdrowia
i instytucji publicznych w związku z pandemią

Rozdział IV: Wizja, cele i zadania Strategii

WIZJA:

Gmina Niedrzwica Duża przeciwdziałająca problemom społecznym i wspierająca mieszkańców w życiu społecznym i zawodowym.

Cele główne i szczegółowe oraz działania:

Cel główny I: Poprawa warunków życia osób starszych oraz ich integracja ze środowiskiem.

Zadania (działania)	Wyniki, rezultaty, efekty	Wskaźniki
Cel szczegółowy I:		
<i>Zapewnienie kompleksowego wsparcia w zakresie usług społecznych na rzecz osób starszych</i>		
Zadanie 1.1 Rozszerzenie usług opiekuńczych i socjalnych dla osób w podeszłym wieku	Podniesienie jakości życia codziennego osób starszych Zmniejszenie liczby osób starszych kierowanych do domów pomocy społecznej	- ilość osób objętych usługami opiekuńczymi - liczba osób starszych kierowanych do domu pomocy społecznej
Zadanie 1.2 Wspieranie środowiskowych form wsparcia seniorów dopasowanych do ich potrzeb (np. dzienne domy pomocy, kluby seniora, mieszkania wspomagane i inne)	Podniesienie jakości życia osób starszych Zapewnienie osobom starszym wsparcia społecznego	- liczba osób starszych objętych pomocą instytucjonalną - liczba środowiskowych form wsparcia - liczba osób starszych korzystających z oferty klubu seniora
Zadanie 1.3 Upowszechnianie wolontariatu na rzecz osób starszych	Wzrost zainteresowania sprawami osób starszych Umożliwienie funkcjonowania osobom starszym w dotychczasowym środowisku	- zainteresowanie sprawami osób starszych - liczba osób starszych objętych wolontariatem - liczba wolontariuszy

<p>Zadanie 1.4</p> <p>Wspieranie pracowników jednostek pomocy i integracji społecznej w zakresie podnoszenia kwalifikacji, kompetencji w obszarze problematyki osób starszych</p>	<p>Podniesienie jakości życia osób starszych</p> <p>Wzrost empatii wobec osób starszych i ich problemów</p>	<p>- liczba odbytych szkoleń przez pracowników jednostek pomocy społecznej</p> <p>- poziom zadowolenia osób w podeszłym wieku z obsługi przez pracowników jednostek pomocy społecznej</p>
<p>Cel szczegółowy II:</p> <p><u><i>Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym i kulturalnym.</i></u></p>		
<p>Zadanie 2.1</p> <p>Promowanie wśród osób starszych zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej</p>	<p>Wzrost wiedzy nt. zachowania sprawności i zadowalającego stanu zdrowia przez seniorów</p> <p>Wzbudzenie poczucia wpływu na własne samopoczucie</p>	<p>- poziom wiedzy nt. zdrowego stylu życia</p> <p>- liczba osób starszych prowadzących aktywny i zdrowy tryb życia</p> <p>- wzrost aktywności fizycznej osób starszych</p>
<p>Zadanie 2.2</p> <p>Zagospodarowanie czasu wolnego osób starszych</p>	<p>Wzrost zainteresowania osób starszych alternatywnymi formami spędzania czasu</p>	<p>- liczba osób starszych alternatywnie spędzających wolny czas</p>
<p>Zadanie 2.3</p> <p>Organizowanie spotkań edukacyjnych dotyczących zdrowego stylu życia</p>	<p>Podniesienie świadomości w zakresie zadań prozdrowotnych</p>	<p>- wzrost świadomości osób starszych nt. zdrowego stylu życia</p>
<p>Zadanie 2.4</p> <p>promowanie twórczości artystycznej seniorów (festiwale, przeglądy twórczości itp.)</p>	<p>Podniesienie poczucia własnej wartości osób starszych</p> <p>Zwiększenie udziału osób starszych w życiu kulturalnym społeczności lokalnej</p>	<p>- wzrost aktywności kulturalnej osób starszych</p> <p>- liczba osób starszych prezentujących swoją twórczość artystyczną</p>
<p>Cel szczegółowy III:</p> <p><u><i>Kształtowanie pozytywnego obrazu osób starszych i integracja ze środowiskiem lokalnym</i></u></p>		
<p>Zadanie 3.1</p> <p>Umacnianie pozytywnych postaw wobec osób w podeszłym wieku</p>	<p>Poczucie przynależności do społeczności lokalnej</p> <p>Wzmacnianie pozytywnych postaw i szacunku wobec</p>	<p>- wzrost liczby osób świadomych wartości osób starszych i ich doświadczenia życiowego</p>

<p>Zadanie 3.2</p> <p>Organizowanie spotkań integracyjnych, kulturalnych, edukacyjnych, okolicznościowych itp.</p>	<p>Integracja osób w podeszłym wieku ze środowiskiem</p> <p>Wzmacnianie więzi międzypokoleniowych</p>	<p>- wzrost aktywności społecznej seniorów</p> <p>- liczba spotkań integracyjnych, kulturalnych, edukacyjnych i okolicznościowych</p>
<p>Cel szczegółowy IV:</p> <p><u>Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i zapobieganie przemocy wobec osób starszych</u></p>		
<p>Zadanie 4.1</p> <p>Organizowanie spotkań edukacyjnych z zakresu bezpieczeństwa i zabezpieczenia społecznego</p>	<p>Zwiększenie świadomości przeciwdziałania sytuacjom niebezpiecznym</p> <p>Zwiększenie dostępności do wsparcia osób starszych</p>	<p>- wzrost rozsądnych zachowań osób starszych w obliczu sytuacji niebezpiecznych</p> <p>- liczba spotkań edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa społecznego</p>
<p>Zadanie 4.2</p> <p>Realizacja akcji informacyjnych nt. bezpieczeństwa wśród osób starszych</p>	<p>Zwiększenie świadomości osób starszych w zakresie postępowania w sytuacji zagrożenia</p>	<p>- wzrost świadomości osób starszych w zakresie postępowania w sytuacjach niebezpiecznych</p> <p>- liczba akcji informacyjnych nt. bezpieczeństwa seniorów</p>
<p>Zadanie 4.3</p> <p>Zwiększenie dostępu do poradnictwa prawnego</p>	<p>Dostępność do specjalistycznego wsparcia prawnego osób starszych</p>	<p>- liczba udzielonych porad prawnych osobom starszymi</p> <p>- liczba osób starszych korzystających z poradnictwa</p>

Cel główny II: Zmniejszenie skali bezrobocia i ubóstwa

Zadania (działania)	Wyniki, rezultaty, efekty	Wskaźniki
<p>Cel szczegółowy I:</p> <p><u>Podniesienie jakości wsparcia osób biernych zawodowo i bezrobotnych.</u></p>		
<p>Zadanie 1.1</p> <p>Rozwój i upowszechnienie poradnictwa specjalistycznego m. in. doradcy</p>	<p>Zorganizowanie doradztwa zawodowego</p>	<p>-liczba osób biernych na rynku pracy, które skorzystały</p>

zawodowego, psychologa	Upowszechnianie dostępu do poradnictwa psychologicznego	z doradztwa zawodowego - liczba osób bezrobotnych i biernych zawodowo objętych wsparciem psychologicznym
Zadanie 1.2 Wspieranie rozwoju różnorodnych form aktywizacji zawodowej m. in. prace społecznie użyteczne, prace interwencyjne	Zwiększenie możliwości aktywizacji zawodowej	- liczba dostępnych form aktywizacji zawodowej - liczba osób bezrobotnych uczestniczących w formach aktywizacji zawodowej
Zadanie 1.3 Promocja i wspieranie podmiotów ekonomii społecznej jako alternatywnej formy zatrudnienia	Rozpowszechnianie wiedzy nt. Podmiotów ekonomii społecznej	- wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych o podmiotach ekonomii społecznej
	Współpraca z podmiotami ekonomii społecznej	- liczba osób bezrobotnych i biernych zawodowo uczestniczących w działaniach podmiotów ekonomii społecznej
Zadanie 1.4 Współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej w Niedrzwicy Dużej z Powiatowym Urzędem Pracy w Lublinie w zakresie wsparcia osób bezrobotnych i biernych zawodowo	Wykorzystywanie zasobów PUP do wsparcia osób niepracujących	- liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem indywidualnym
	Wzrost liczby osób bezrobotnych i biernych zawodowo objętych kompleksowym wsparciem	- liczba działań organizowanych we współpracy z PUP wobec osób niepracujących
Zadanie 1.5 Rozpowszechnianie informacji o możliwościach podniesienia kompetencji i zdobycia doświadczenia przez osoby bierne na rynku pracy	Podniesienie lub zdobycie nowych kwalifikacji zawodowych przez osoby bezrobotne lub bierne zawodowo	- liczba osób, które podniosły lub zdobyły kwalifikacje - liczba osób objętych szkoleniami zawodowymi
	Zmniejszenie liczby osób niewykwalifikowanych	- liczba szkoleń zawodowych
	Zwiększenie doświadczenia zawodowego osób biernych na rynku pracy	- liczba odbytych szkoleń zawodowych
Cel szczegółowy II:		
<u>Aktywizacja osób bezrobotnych i biernych zawodowo</u>		
Zadanie 2.1 Edukacja osób biernych zawodowo	Podniesienie wiedzy i umiejętności dotyczących	- liczba zrealizowanych działań edukacyjnych

i bezrobotnych o sposobach poszukiwania pracy	aktywnego poszukiwania pracy. Znajomość aktualnych fert pracy	- liczba bezrobotnych i biernych zawodowo, którzy nauczyli się aktywnie poszukiwać pracy
Zadanie 2.2 Rozwijanie umiejętności autoprezentacji	Poznanie przez osoby bezrobotne i bierne zawodowo swoich predyspozycji zawodowych Zdobycie umiejętności zaprezentowania się przyszłemu pracodawcy	- liczba osób bezrobotnych i biernych zawodowo, które podjęły zatrudnienie - wzrost świadomości swoich słabych i mocnych stron
Cel szczegółowy III:		
<u><i>Objęcie wsparciem osób pozostających w rodzinach ubogich</i></u>		
Zadanie 3.1 Zorganizowanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom żyjącym w ubóstwie	Zapewnienie podstawowych potrzeb życiowych	- liczba osób, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa
Zadanie 3.2 Współpraca z rodzinami pozostającymi w ubóstwie, w celu zmiany trudnej sytuacji życiowej	Wspieranie rodziny w zmianie trudnej sytuacji życiowej	- liczba rodzin, które wyszły z ubóstwa - poprawa sytuacji rodzin żyjących w ubóstwie
Zadanie 3.3 Objęcie członków rodzin ubogich (będących w kryzysie) pomocą psychologiczną	Zorganizowane pomocy psychologicznej	- liczba osób z rodzin ubogich objętych poradnictwem psychologicznym

Cel główny III: Poprawa jakości funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz ich integracji ze środowiskiem.

Zadania (działania)	Wyniki, rezultaty, efekty	Wskaźniki
Cel szczegółowy I:		
<u>Podniesienie jakości usług społecznych i pomocy instytucjonalnej na rzecz osób z niepełnosprawnościami</u>		
Zadanie 1.1 Rozwój różnorodnych form wsparcia środowiskowego w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych	Zwiększenie dostępności do form wsparcia dla osób niepełnosprawnych Podniesienie jakości wsparcia środowiskowego Wzrost liczby osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia	- liczba form wsparcia środowiskowego - liczba osób niepełnosprawnych korzystających z danej formy wsparcia - poziom zadowolenia osób korzystających z danej formy wsparcia
Zadanie 1.2 Podniesienie jakości i rozszerzenie zakresu usług opiekuńczych i socjalnych dla osób z niepełnosprawnościami	Wzrost jakości świadczonych usług opiekuńczych i socjalnych Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i socjalnych dla osób niepełnosprawnych	- poziom zadowolenia osób korzystających z usługami - liczba godzin realizowanych usług opiekuńczych i socjalnych dla osób niepełnosprawnych - liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami opiekuńczymi
Zadanie 1.3 Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie zlecenia i wspierania realizacji zadań publicznych w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych	Podniesienie jakości działań na rzecz niepełnosprawnych Wzrost dostępności wsparcia osób niepełnosprawnych Odciążenie gminy	- liczba zadań zleconych organizacjom pozarządowymi - liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem organizacji pozarządowych
Zadanie 1.4 Wspieranie pracowników jednostek pomocy i integracji społecznej w zakresie podnoszenia kwalifikacji, kompetencji w zakresie pracy z osobami niepełnosprawnymi	Podniesienie jakości świadczonej pomocy na rzecz osób starszych Wzrost zrozumienia problemów osób niepełnosprawnych i ich	- poziom zadowolenia osób niepełnosprawnych z działań pracowników jednostek pomocy społecznej - liczba odbytych szkoleń przez pracowników jednostek

Zadanie 1.5 Upowszechnianie wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych	sposobu funkcjonowania	pomocy społecznej
	Zwiększenie liczby osób działających w wolontariacie na rzecz osób niepełnosprawnych	- liczba wolontariuszy - liczba osób objętych wolontariatem
	Wzrost liczby osób niepełnosprawnych objętych wsparciem wolontariatu	- wydatki poniesione na zabezpieczenie pomocy osobom niepełnosprawnym
	Zmniejszenie kosztów zabezpieczenia pomocy dla osób niepełnosprawnych	
Cel szczegółowy II:		
<u><i>Przeciwdziałanie izolacji osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i kulturalnym</i></u>		
Zadanie 2.1 Wspieranie aktywności fizycznej, kulturalnej i społecznej osób z tej grupy	Wzrost aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych	- liczba osób niepełnosprawnych aktywnych fizycznie
	Wzrost aktywności kulturalnej osób niepełnosprawnych	- liczba osób niepełnosprawnych zaangażowanych w działalność kulturalną
	Wzrost aktywności społecznej osób niepełnosprawnych	- liczba osób niepełnosprawnych aktywnych społecznie
Zadanie 2.2 Zagospodarowanie czasu wolnego (np. Zajęcia w GOKSiR)	Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu przez osoby z niepełną sprawnością	- liczba osób niepełnosprawnych korzystających z alternatywnych form spędzania czasu wolnego - liczba zajęć z udziałem osób niepełnosprawnych
Zadanie 2.3 Organizowanie spotkań kulturalnych, okolicznościowych, integracyjnych	Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym	- liczba spotkań kulturalnych, okolicznościowych, integracyjnych
	Rozwój kulturalny osób niepełnosprawnych	- liczba osób uczestnicząca w spotkaniach kulturalnych, okolicznościowych, integracyjnych

Zadanie 2.4 Budowanie świadomości społeczeństwa na temat niepełnosprawności (edukacja)	Podniesienie świadomości społeczności lokalnej nt. problemów i funkcjonowania osób niepełnosprawnych	- wzrost świadomości mieszkańców gminy nt. niepełnosprawności i wynikających z niej trudności
Cel szczegółowy III:		
<u>Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i informacji</u>		
Zadanie 3.1 Likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych	Wzrost dostępności infrastruktury społecznej dla osób niepełnosprawnych	- liczba obiektów użyteczności publicznej z dostępem dla osób niepełnosprawnych
Zadanie 3.2 Upowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania wsparcia (np. Rehabilitacji, udziału w programach i projektach dla osób niepełnosprawnych) drogą elektroniczną	Podniesienie świadomości osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach	- liczba stron internetowych zawierających informacje o możliwościach wsparcia dla osób niepełnosprawnych - liczba aplikacji udostępniających informacje dla osób niepełnosprawnych
Zadanie 3.3 Zorganizowanie transportu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych	Zapewnienie transportu osobom niepełnosprawnym	- liczba osób niepełnosprawnych korzystających z transportu zorganizowanego

Cel główny IV: Ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie i problemu uzależnień.

Zadania (działania)	Wyniki, rezultaty, efekty	Wskaźniki
Cel szczegółowy I:		
<u>Zwiększenie świadomości społecznej na temat profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy.</u>		
Zadanie 1.1 Cykliczne kampanie edukacyjne dotyczące profilaktyki uzależnień i zjawiska przemocy.	Wzrost świadomości wśród społeczności lokalnej na temat edukacyjnych uzależnień. Podniesienie świadomości nt. przemocy w rodzinie	- liczba kampanii edukacyjnych - liczba wydanych broszur i plakatów
Zadanie 1.2 Prowadzenie szkoleń i warsztatów edukacyjnych dla właścicieli punktów sprzedaży alkoholu i sprzedawców na	Zorganizowanie szkoleń i warsztatów	- liczba spotkań edukacyjnych i warsztatowych

temat profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy		
Zadanie 1.3 Organizacja spotkań z rodzicami w szkołach na temat uzależnień i przeciwdziałania przemocy	Upowszechnienie kampanii społecznych: Zachowaj trzeźwy umysł, Wakacje bez alkoholu, Postaw na rodzinę oraz dotyczącej przeciwdziałania przemocy np. Bezpiecznie z rodziną	-liczba spotkań - liczba odbiorców spotkań
Cel szczegółowy II:		
<u>Rozwój działalności Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w obszarze profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy w rodzinie</u>		
Zadanie 2.1 Kontynuacja działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.	Wzmocnienie działań Zespołu Interdyscyplinarnego	- liczba spotkań grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego - liczba prowadzonych Niebieskich Kart
Zadanie 2.2 Działania Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	Udzielenie wsparcia osobom uzależnionym i ich rodzinom przez GKPirPA	- liczba prowadzonych postępowań w związku ze skierowaniem na leczenie odwykowe - ilość osób skierowanych na badanie biegłych
Zadanie 2.3 Kontynuacja działania Punktów Konsultacyjnych na terenie gminy i ich rozwój.	Działanie Punktów Konsultacyjnych działających w zakresie uzależnień.	- liczba prowadzonych Punktów Konsultacyjnych; - liczba osób korzystających z Punktów Konsultacyjnych
Zadanie 2.4 Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, socjalnego i prawnego	Udzielanie poradnictwa psychologicznego, socjalnego i prawnego	- liczba osób korzystających z poradnictwa psychologicznego, socjalnego i prawnego
Zadanie 2.5 Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie zlecenia	Wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi	- liczba zleconych zadań organizacjom pozarządowym

i wspierania realizacji zadań publicznych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy		
Zadanie 2.6 Wzmocnienie współpracy ze szkołami, przedszkolami, służbą zdrowia, organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnej realizacji zadań dotyczących profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy	Zwiększenie efektywności współpracy z placówkami oświatowymi	- liczba działań podjętych we współpracy z placówkami oświatowymi.
Cel szczegółowy III:		
<u>Zwiększenie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych osób doświadczających przemocy oraz osób uzależnionych i członków ich rodzin</u>		
Zadanie 3.1 Działalność Punktów Konsultacyjnych na terenie gminy	Wzrost świadomości społeczeństwa na temat możliwości uzyskania pomocy. Możliwość uzyskania wsparcia na terenie gminy	- liczba osób korzystających z Punktów Konsultacyjnych
Zadanie 3.2 Zwiększenie dostępu do wsparcia psychologicznego dla osób dotkniętych przemocą oraz osób uzależnionych i członków ich rodzin	Wzrost wsparcia psychologicznego	- liczba osób korzystających z poradnictwa psychologicznego
Zadanie 3.3 Organizacja letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Zapewnienie wypoczynku dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym	- ilość dzieci i młodzieży korzystających z wypoczynku letniego i zimowego - liczba zorganizowanych wyjazdów dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych
Zadanie 3.4 Opracowanie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Niedzwica Duża oraz diagnozy uzależnień na terenie Gminy Niedzwica Duża	Dobre rozeznanie skali zjawiska i potrzeb osób wykluczonych	- liczba diagnoz środowiska w danym zakresie
Zadanie 3.5 Organizacja specjalistycznych szkoleń dla pracowników instytucji pomocy	Podniesienie kompetencji i umiejętności osób pracujących z osobami	- liczba zorganizowanych szkoleń

społecznej, nauczycieli, służby zdrowia i innych instytucji zajmujących się problemami uzależnień i przemocy w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy	zagrożonymi marginalizacją	- liczba osób przeszkolonych
Cel szczegółowy IV:		
<u>Realizacja programów profilaktyczno – edukacyjnych mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, przeciwdziałania uzależnieniom</u>		
Zadanie 4.1 Cykliczne kampanie edukacyjne dotyczące profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy	Wzrost świadomości społeczeństwa na temat uzależnieni i przemocy	- liczba kampanii społecznych
Zadanie 4.2 Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie zlecenia i wspierania realizacji zadań publicznych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy	Stworzenie społeczeństwu możliwości udziału w programach profilaktycznych Wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi	- liczba programów profilaktycznych zrealizowanych NGO's - liczba zrealizowanych imprez profilaktycznych
Zadanie 4.3 Wprowadzanie programów profilaktycznych podczas letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci i młodzież z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym	Podniesienie świadomości o zagrożeniach wynikających z uzależnień i przemocy wśród dzieci i młodzieży	- liczba osób uczestniczących w programach
Zadanie 4.4 Organizacja spotkań z rodzicami w szkołach na temat uzależnień i przeciwdziałania przemocy	Przybliżenie tematyki uzależnień i przemocy rodzicom	- liczba zrealizowanych zajęć dydaktycznych
Zadanie 4.5 Wzmocnienie współpracy ze szkołami, przedszkolami, organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnej realizacji zadań dotyczących profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy	Wzrost zaangażowania działających na terenie gminy instytucji w realizację programów profilaktycznych	- liczba instytucji i organizacji uczestniczących w realizowanych programach

Cel szczegółowy V: Rozszerzenie dostępu do pomocy specjalistycznej

Zadanie 5.1 Kontynuacja działań konsultacyjnych na terenie gminy, ich rozwój, w ramach których prowadzone będzie poradnictwo psychologiczne i prawne	Zwiększenie możliwości uzyskania wsparcia specjalistycznego	- liczba podmiotów udzielających wsparcia specjalistycznego
Zadanie 5.2 Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie zlecenia i wspierania realizacji zadań publicznych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy	Udział organizacji pozarządowych w organizowaniu wsparcia specjalistycznego	- liczba udzielonych porad i terapii - liczba świadczeniobiorców porad i terapii
Zadanie 5.3 Wzmocnienie współpracy ze szkołami, przedszkolami, organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnej realizacji zadań dotyczących wsparcia specjalistycznego	Udział placówek oświatowych w realizacji wsparcia specjalistycznego	- liczba szkół współpracujących w zakresie poradnictwa specjalistycznego
Zadanie 5.4 Wspieranie kadry specjalistycznej w zakresie podnoszenia kompetencji/kwalifikacji w zakresie przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom	Podniesienie kompetencji osób pracujących w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy	- liczba pracowników podnoszących kwalifikacje - liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach

Cel główny**V: Wzmocnienie potencjału i poprawa funkcjonowania rodzin**

Zadania (działania)	Wyniki, rezultaty, efekty	Wskaźniki
Cel szczegółowy I:		
<u>Upowszechnienie prawidłowego wzoru rodziny</u>		
Zadanie 1.1 Promowanie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa poprzez kampanie edukacyjne	Wspieranie pozytywnego obrazu rodzica jako autorytetu edukacyjnych	- liczba kampanii edukacyjnych

Zadanie 1.2 Organizowanie warsztatów dla rodziców z zakresu prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich	Podniesienie poziomu wiedzy na temat prawidłowego funkcjonowania Warsztaty dla rodziców	- liczba zorganizowanych warsztatów - liczba rodziców uczestniczących w warsztatach
Zadanie 1.3 Upowszechnianie alternatywnych form odpoczynku w gronie rodziny	Integracja rodzin poprzez wspólne spędzanie czasu wolnego	- liczba rodzin spędzających razem czas wolny
Zadanie 1.4 Organizacja spotkań z rodzicami w szkołach dotyczących wychowania dzieci i ich wspierania w poprawnym zachowaniu	Wzmocnienie funkcji wychowawczych rodziców przez placówki oświatowe	- liczba spotkań z rodzicami - liczba uczestników spotkań informacyjno-edukacyjnych
Zadanie 1.5 Podnoszenie samooceny dzieci i młodzieży oraz rozbudzanie potrzeby edukacji i rozwoju osobistego	Podniesienie samooceny wśród dzieci i młodzieży Rozwój osobisty dzieci i młodzieży	- liczba dzieci objętych wsparciem w celu podniesienia ich samooceny - liczba osób pracujących nad rozwojem osobistym
Zadanie 1.6 Rozbudzanie w młodym pokoleniu chęci do zmiany środowiska w jakim żyje	Wzbudzenie w młodzieży aktywności lokalnej	- liczba młodzieży aktywnej społecznie

Cel szczegółowy II:

Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Zadanie 2.1 Wdrażanie w rodzinach dysfunkcyjnych wsparcia w formie asystenta rodziny	Wsparcie rodzin dysfunkcyjnych przez asystenta rodziny Zmniejszenie liczby negatywnych zjawisk w rodzinach	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
Zadanie 2.2 Wspieranie działań ułatwiających dostęp do specjalistów świadczących usługi rodzinom doświadczającym kryzysu (poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne, pedagogiczne, rodzinne, itp.)	Zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego skierowanego do rodzin dysfunkcyjnych i zagrożonych wykluczeniem	- liczba osób i rodzin korzystających z poszczególnych form wsparcia specjalistycznego
Zadanie 2.3 Współpraca z organizacjami	Zwiększenie zakresu wsparcia rodzin dysfunkcyjnych	- liczba zadań zleconych organizacjom pozarządowymi

pozarządowymi w zakresie zlecenia i wspierana realizacji zadań publicznych w zakresie wsparcia rodzin dysfunkcyjnych		- liczba inicjatyw podjętych na rzecz rodzin dysfunkcyjnych przez organizacje pozarządowe
Zadanie 2.4 Współpraca z sądem w zakresie zmiany funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc w rodzinie, uzależnienia i demoralizację	Podjęcie interdyscyplinarnych działań wobec rodzin z trudnościami w prawidłowym funkcjonowaniu	- liczba osób objętych interwencją sądu ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc w rodzinie, uzależnienia i demoralizację
Zadanie 2.5 Organizowanie konkretnej pomocy socjalnej w sytuacji kryzysu w rodzinie	Zapewnienie podstawowych potrzeb bytowych, w tym w szczególności dzieciom	- liczba rodzin objętych pomocą rzeczową i finansową - liczba dzieci objętych pomocą w formie ciepłego posiłku

Cel szczegółowy III:

Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości wsparcia na rzecz rodzin dysfunkcyjnych

Zadanie 3.1 Wspieranie działań i inicjatyw międzyinstytucjonalnych na rzecz wsparcia rodziny	Integrowanie działań różnych podmiotów w obszarze wspierania rodziny	- wzrost działań interdyscyplinarnych - liczba inicjatyw na rzecz wspierania rodziny
Zadanie 3.2 Promowanie innowacyjnych działań zmierzających do poprawy funkcjonowania rodziny i zapobiegania wykluczeniu społecznemu	Wspieranie działań na rzecz rodziny	- liczba działań na rzecz rodziny
Zadanie 3.3 Rozszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego i nowych form wsparcia skierowanego do osób z rodzin dysfunkcyjnych	Zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego dla osób z rodzin przeżywających trudności	- liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym - wzrost oferowanych form wsparcia na rzecz rodziny
Zadanie 3.4 Podnoszenie kompetencji zawodowych kadry pracującej na rzecz rodziny	Podniesienie jakości usług na rzecz rodziny	- liczba szkoleń i kursów dla osób pracujących z rodziną - liczba pracowników objętych szkoleniami w obszarze pracy

Rozdział V: Harmonogram

Poszczególne zadania realizowane będą zgodnie z harmonogramem, który w razie potrzeby może ulec zmianom.

Cel główny I: Poprawa warunków życia osób starszych oraz ich integracja ze środowiskiem.

Zadania (działania)	Termin realizacji	Realizator
Cel szczegółowy I:		
<u>Zapewnienie kompleksowego wsparcia w zakresie usług społecznych na rzecz osób starszych</u>		
Zadanie 1.1 Rozszerzenie usług opiekuńczych i socjalnych dla osób w podeszłym wieku	I.2021 – XII.2027	- Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
Zadanie 1.2 Wspieranie środowiskowych form wsparcia seniorów dopasowanych do ich potrzeb (np. dzienne domy pomocy, kluby seniora, mieszkania wspomagane i inne)	I.2021- XII.2027	- Rada Gminy - Urząd Gminy - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
Zadanie 1.3 Upowszechnianie wolontariatu na rzecz osób starszych	I.2021 – XII.2027	- Organizacje pozarządowe - Ośrodek Pomocy Społecznej
Zadanie 1.4 Wspieranie pracowników jednostek pomocy i integracji społecznej w zakresie podnoszenia kwalifikacji, kompetencji w obszarze problematyki osób starszych	I.2021 – XII.2027	- Urząd Gminy - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
Cel szczegółowy II:		
<u>Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym i kulturalnym.</u>		
Zadanie 2.1 Promowanie wśród osób starszych zdrowego stylu życia i aktywności	I.2021 – XII.2027	- Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe

fizycznej		<ul style="list-style-type: none"> - Ośrodki Zdrowia - Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji
Zadanie 2.2 Zagospodarowanie czasu wolnego osób starszych	I.2021 – XII.2027	<ul style="list-style-type: none"> - Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji - Organizacje pozarządowe - Społeczność lokalna
Zadanie 2.3 Organizowanie spotkań edukacyjnych dotyczących zdrowego stylu życia	Cyklicznie w trakcie realizacji Strategii	<ul style="list-style-type: none"> - Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji - Ośrodki Zdrowia
Zadanie 2.4 Promowanie twórczości artystycznej seniorów (festiwale, przeglądy twórczości itp.)	Cyklicznie w trakcie realizacji Strategii	<ul style="list-style-type: none"> - Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji - Organizacje pozarządowe
Cel szczegółowy III:		
<u><i>Kształtowanie pozytywnego obrazu osób starszych i integracja ze środowiskiem lokalnym</i></u>		
Zadanie 3.1 Umacnianie pozytywnych postaw wobec osób w podeszłym wieku	I.2021 – XII.2027	<ul style="list-style-type: none"> - Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe - Społeczność lokalna - Placówki oświatowe - Parafie
Zadanie 3.2 Organizowanie spotkań integracyjnych, kulturalnych, edukacyjnych, okolicznościowych itp.	Cyklicznie w trakcie realizacji Strategii	<ul style="list-style-type: none"> - Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe - Społeczność lokalna - Placówki oświatowe - Parafie

Cel szczegółowy IV: Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i zapobieganie przemocy wobec osób starszych

Zadanie 4.1 Organizowanie spotkań edukacyjnych z zakresu bezpieczeństwa i zabezpieczenia społecznego	Cyklicznie w trakcie realizacji Strategii	<ul style="list-style-type: none"> - Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji - Ośrodek Pomocy Społecznej - Zespół Interdyscyplinarny - Policja - Organizacje pozarządowe - Społeczność lokalna - Placówki oświatowe - Parafie
Zadanie 4.2 Realizacja akcji informacyjnych nt. bezpieczeństwa wśród osób starszych	Cyklicznie w trakcie realizacji Strategii	<ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Pomocy Społecznej - Zespół Interdyscyplinarny - Policja
Zadanie 4.3 Zwiększenie dostępu do poradnictwa prawnego	I.2021 – XII.2027	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Gminy - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe

Cel główny II: Zmniejszenie skali bezrobocia i ubóstwa

Zadania (działania)	Termin realizacji	Realizator
Cel szczegółowy I:		
<u>Podniesienie jakości wsparcia osób biernych zawodowo i bezrobotnych.</u>		
Zadanie 1.1 Rozwój i upowszechnienie poradnictwa specjalistycznego m. in. doradcy zawodowego, psychologa	I.2021 – XII.2027	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Gminy - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe

Zadanie 1.2 Wspieranie rozwoju różnorodnych form aktywizacji zawodowej m. in. prace społecznie użyteczne, prace interwencyjne	I.2021 – XII.2027	- Urząd Gminy - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
Zadanie 1.3 Promocja i wspieranie podmiotów ekonomii społecznej jako alternatywnej formy zatrudnienia	I.2021 – XII.2027	- Urząd Gminy - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
Zadanie 1.4 Współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej w Niedrzwicy Dużej z Powiatowym Urzędem Pracy w Lublinie w zakresie wsparcia osób bezrobotnych i biernych zawodowo	I.2021 – XII.2027	- Urząd Gminy - Ośrodek Pomocy Społecznej - Powiatowy Urząd Pracy - Lokalni przedsiębiorcy
Zadanie 1.5 Rozpowszechnianie informacji o możliwościach podniesienia kompetencji i zdobycia doświadczenia przez osoby bierne na rynku pracy	I.2021 – XII.2027	- Urząd Gminy - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
Cel szczegółowy II:		
<u>Aktywizacja osób bezrobotnych i biernych zawodowo</u>		
Zadanie 2.1 Edukacja osób biernych zawodowo i bezrobotnych o sposobach poszukiwania pracy	Cyklicznie w trakcie realizacji Strategii	- Powiatowy Urząd Pracy - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
Zadanie 2.2 Rozwijanie umiejętności autoprezentacji	Cyklicznie w trakcie realizacji Strategii	- Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
Cel szczegółowy III:		
<u>Objęcie wsparciem osób pozostających w rodzinach ubogich</u>		
Zadanie 3.1 Zorganizowanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom żyjącym w ubóstwie	I.2021 – XII.2027	- Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe

Zadanie 3.2 Współpraca z rodzinami pozostającymi w ubóstwie, w celu zmiany trudnej sytuacji życiowej	I.2021 – XII.2027	- Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
Zadanie 3.3 Objęcie członków rodzin ubogich (będących w kryzysie) pomocą psychologiczną	I.2021 – XII.2027	- Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe

Cel główny III: Poprawa jakości funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz ich integracji ze środowiskiem.

Zadania (działania)	Termin realizacji	Realizator
Cel szczegółowy I:		
<u>Podniesienie jakości usług społecznych i pomocy instytucjonalnej na rzecz osób z niepełnosprawnościami</u>		
Zadanie 1.1 Rozwój różnorodnych form wsparcia środowiskowego w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych	I.2021 – XII.2027	- Urząd Gminy - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
Zadanie 1.2 Podniesienie jakości i rozszerzenie zakresu usług opiekuńczych i socjalnych dla osób z niepełnosprawnościami	I.2021 – XII.2027	- Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
Zadanie 1.3 Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie zlecenia i wpierania realizacji zadań publicznych w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych	I.2021 – XII.2027	- Urząd Gminy - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
Zadanie 1.4 Wspieranie pracowników jednostek pomocy i integracji społecznej w zakresie podnoszenia kwalifikacji, kompetencji w zakresie pracy z osobami niepełnosprawnymi	I.2021 – XII.2027	- Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe

<p>Zadanie 1.5</p> <p>Upowszechnianie wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe - Społeczność lokalna - Placówki oświatowe - Parafie
<p>Cel szczegółowy II:</p> <p><u>Przeciwdziałanie izolacji osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i kulturalnym</u></p>		
<p>Zadanie 2.1</p> <p>Wspieranie aktywności fizycznej, kulturalnej i społecznej osób z tej grupy</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe - Społeczność lokalna - Placówki oświatowe - Parafie
<p>Zadanie 2.2</p> <p>Zagospodarowanie czasu wolnego (np. Zajęcia w GOKSiR)</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji - Organizacje pozarządowe - Społeczność lokalna - Placówki oświatowe - Parafie
<p>Zadanie 2.3</p> <p>Organizowanie spotkań kulturalnych, okolicznościowych, integracyjnych</p>	<p>Cyklicznie w trakcie realizacji Strategii</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji - Organizacje pozarządowe - Społeczność lokalna - Placówki oświatowe - Parafie

Zadanie 2.4 Budowanie świadomości społeczeństwa na temat niepełnosprawności (edukacja)	I.2021 – XII.2027	- Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe - Społeczność lokalna - Placówki oświatowe
Cel szczegółowy III: <u>Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i informacji</u>		
Zadanie 3.1 Likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych	I.2021 – XII.2027	- Urząd Gminy - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
Zadanie 3.2 Upowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania wsparcia (np. Rehabilitacji, udziału w programach i projektach dla osób niepełnosprawnych) drogą elektroniczną	I.2021 – XII.2027	- Urząd Gminy - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
Zadanie 3.3 Zorganizowanie transportu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych	I.2021 – XII.2027	- Urząd Gminy

Cel główny IV: Ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie i problemu uzależnień.

Zadania (działania)	Termin realizacji	Realizator
Cel szczegółowy I: <u>Zwiększenie świadomości społecznej na temat profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy.</u>		
Zadanie 1.1 Cykliczne kampanie edukacyjne dotyczące profilaktyki uzależnień i zjawiska przemocy	Cyklicznie w trakcie realizacji Strategii	- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny

		<ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Pomocy Społecznej - Placówki oświatowe - Organizacje pozarządowe
<p>Zadanie 1.2</p> <p>Prowadzenie szkoleń i warsztatów edukacyjnych dla właścicieli punktów sprzedaży alkoholu i sprzedawców na temat profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy</p>	Cyklicznie w trakcie realizacji Strategii	- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
<p>Zadanie 1.3</p> <p>Organizacja spotkań z rodzicami w szkołach na temat uzależnień i przeciwdziałania przemocy</p>	I.2021 – XII.2027	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Ośrodek Pomocy Społecznej - Placówki oświatowe
<p>Cel szczegółowy II:</p> <p><u>Rozwój działalności Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w obszarze profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy w rodzinie</u></p>		
<p>Zadanie 2.1</p> <p>Kontynuacja działalności Zespołu Interdyscyplinarnego</p>	I.2021 – XII.2027	<ul style="list-style-type: none"> - Zespół Interdyscyplinarny - Ośrodek Pomocy Społecznej
<p>Zadanie 2.2</p> <p>Działania Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>	I.2021 – XII.2027	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Ośrodek Pomocy Społecznej
<p>Zadanie 2.3</p> <p>Kontynuacja działania Punktów Konsultacyjnych na terenie gminy i ich rozwój</p>	I.2021 – XII.2027	- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
<p>Zadanie 2.4</p> <p>Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, socjalnego i prawnego</p>	I.2021 – XII.2027	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe

<p>Zadanie 2.5</p> <p>Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie zlecenia i wspierania realizacji zadań publicznych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Gminy - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
<p>Zadanie 2.6</p> <p>Wzmocnienie współpracy ze szkołami, przedszkolami, służbą zdrowia, organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnej realizacji zadań dotyczących profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Ośrodek Pomocy Społecznej - Placówki oświatowe - Służba zdrowia - Organizacje pozarządowe
<p>Cel szczegółowy III:</p> <p><u>Zwiększenie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych osób doświadczających przemocy oraz osób uzależnionych i członków ich rodzin</u></p>		
<p>Zadanie 3.1</p> <p>Działalność Punktów Konsultacyjnych na terenie gminy</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Ośrodek Pomocy Społecznej
<p>Zadanie 3.2</p> <p>Zwiększenie dostępu do wsparcia psychologicznego dla osób dotkniętych przemocą oraz osób uzależnionych i członków ich rodzin</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
<p>Zadanie 3.3</p> <p>Organizacja letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci i młodzież z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p>	<p>Cyklicznie w trakcie realizacji Strategii</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Ośrodek Pomocy Społecznej

<p>Zadanie 3.4</p> <p>Opracowanie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Niedzwica Duża oraz diagnozy uzależnień na terenie Gminy Niedzwica Duża</p>	<p>Zgodnie z potrzebami</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Ośrodek Pomocy Społecznej
<p>Zadanie 3.5</p> <p>Organizacja specjalistycznych szkoleń dla pracowników instytucji pomocy społecznej, nauczycieli, służby zdrowia i innych instytucji zajmujących się problemami uzależnień i przemocy w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Ośrodek Pomocy Społecznej
<p>Cel szczegółowy IV:</p> <p><u>Realizacja programów profilaktyczno – edukacyjnych mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, przeciwdziałania uzależnieniom</u></p>		
<p>Zadanie 4.1</p> <p>Cykliczne kampanie edukacyjne dotyczące profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy</p>	<p>Cyklicznie w trakcie realizacji Strategii</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Ośrodek Pomocy Społecznej - Placówki oświatowe - Organizacje pozarządowe
<p>Zadanie 4.2</p> <p>Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie zlecenia i wspierania realizacji zadań publicznych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Gminy - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
<p>Zadanie 4.3</p> <p>Wprowadzanie programów profilaktycznych podczas letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci i młodzież z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>	<p>Cyklicznie w trakcie realizacji Strategii</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe

<p>Zadanie 4.4</p> <p>Organizacja spotkań z rodzicami w szkołach na temat uzależnień i przeciwdziałania przemocy</p>	<p>Cyklicznie w trakcie realizacji Strategii</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Ośrodek Pomocy Społecznej - Placówki oświatowe - Organizacje pozarządowe
<p>Zadanie 4.5 Wzmocnienie współpracy ze szkołami, przedszkolami, organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnej realizacji zadań dotyczących profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Ośrodek Pomocy Społecznej - Placówki oświatowe - Organizacje pozarządowe
<p>Cel szczegółowy V: <i>Rozszerzenie dostępu do pomocy specjalistycznej</i></p>		
<p>Zadanie 5.1</p> <p>Kontynuacja działań konsultacyjnych na terenie gminy, ich rozwój, w ramach których prowadzone będzie poradnictwo psychologiczne i prawne</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
<p>Zadanie 5.2</p> <p>Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie zlecenia i wspierania realizacji zadań publicznych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Gminy - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
<p>Zadanie 5.3</p> <p>Wzmocnienie współpracy ze szkołami, przedszkolami, organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnej realizacji zadań dotyczących wsparcia specjalistycznego</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny

		<ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Pomocy Społecznej - Placówki oświatowe - Organizacje pozarządowe
<p>Zadanie 5.4</p> <p>Wspieranie kadry specjalistycznej w zakresie podnoszenia kompetencji/kwalifikacji w zakresie przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom</p>	I.2021 – XII.2027	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Ośrodek Pomocy Społecznej

Cel główny V: Wzmocnienie potencjału i poprawa funkcjonowania rodzin

Zadania (działania)	Termin realizacji	Realizator
Cel szczegółowy I:		
<u><i>Upowszechnienie prawidłowego wzoru rodziny</i></u>		
<p>Zadanie 1.1</p> <p>Promowanie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa poprzez kampanie edukacyjne</p>	I.2021 – XII.2027	<ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Pomocy Społecznej - Placówki oświatowe - Organizacje pozarządowe - Społeczność lokalna
<p>Zadanie 1.2</p> <p>Organizowanie warsztatów dla rodziców z zakresu prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich</p>	Cyklicznie w trakcie realizacji Strategii	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Ośrodek Pomocy Społecznej - Placówki oświatowe - Organizacje pozarządowe
<p>Zadanie 1.3</p> <p>Upowszechnianie alternatywnych form odpoczynku w gronie rodziny</p>	I.2021 – XII.2027	<ul style="list-style-type: none"> - Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji - Organizacje pozarządowe - Społeczność lokalna - Placówki oświatowe - Parafie

Zadanie 1.4 Organizacja spotkań z rodzicami w szkołach dotyczących wychowania dzieci i ich wspierania w poprawnym zachowaniu	Cyklicznie w trakcie realizacji Strategii	- Ośrodek Pomocy Społecznej - Placówki oświatowe - Organizacje pozarządowe
Zadanie 1.5 Podnoszenie samooceny dzieci i młodzieży oraz rozbudzanie potrzeby edukacji i rozwoju osobistego	I.2021 – XII.2027	- Placówki oświatowe - Organizacje pozarządowe - Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji - Społeczność lokalna
Zadanie 1.6 Rozbudzanie w młodym pokoleniu chęci do zmiany środowiska w jakim żyje	I.2021 – XII.2027	- Placówki oświatowe - Organizacje pozarządowe - Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji - Społeczność lokalna
Cel szczegółowy II:		
<u><i>Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych</i></u>		
Zadanie 2.1 Wdrażanie w rodzinach dysfunkcyjnych wsparcia w formie asystenta rodziny	I.2021 – XII.2027	- Ośrodek Pomocy Społecznej
Zadanie 2.2 Wspieranie działań ułatwiających dostęp do specjalistów świadczących usługi rodzinom doświadczającym kryzysu (poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne, pedagogiczne, rodzinne, itp.)	I.2021 – XII.2027	- Urząd Gminy - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
Zadanie 2.3 Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie zlecenia i wspierania realizacji zadań publicznych w zakresie wsparcia rodzin dysfunkcyjnych	I.2021 – XII.2027	- Urząd Gminy - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe

<p>Zadanie 2.4</p> <p>Współpraca z sądem i prokuraturą w zakresie zmiany funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc w rodzinie, uzależnienia i demoralizację</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Pomocy Społecznej - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Sąd (w tym zespoły kuratorskie) - Prokuratura
<p>Zadanie 2.5</p> <p>Organizowanie konkretnej pomocy socjalnej w sytuacji kryzysu w rodzinie</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
<p>Cel szczegółowy III:</p> <p><u>Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości wsparcia na rzecz rodzin dysfunkcyjnych</u></p>		
<p>Zadanie 3.1</p> <p>Wspieranie działań i inicjatyw międzyinstytucjonalnych na rzecz wsparcia rodziny</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Gminy - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
<p>Zadanie 3.2</p> <p>Promowanie innowacyjnych działań zmierzających do poprawy funkcjonowania rodziny i zapobiegania wykluczeniu społecznemu</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Gminy - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe
<p>Zadanie 3.3</p> <p>Rozszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego i nowych form wsparcia skierowanego do osób z rodzin dysfunkcyjnych</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Ośrodek Pomocy Społecznej - Placówki oświatowe - Organizacje pozarządowe
<p>Zadanie 3.4</p> <p>Podnoszenie kompetencji zawodowych kadry pracującej na rzecz rodziny</p>	<p>I.2021 – XII.2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe

Rozdział VI: Źródła finansowania

Ze względu na realizację Strategii na przestrzeni siedmiu lat nierealne jest jednoznaczne określenie źródła finansowania. Ważne jest jednak aktywne poszukiwanie środków, z których finansować będzie można zadania zawarte w Strategii. Poza środkami budżetowymi istotne znaczenie będą miały środki z takich źródeł jak: fundusze celowe, fundusze ze struktur Unii Europejskiej, fundusze fundacji działających na rzecz zwalczania poszczególnych problemów społecznych. Ważne będą także środki na realizację szczegółowych programów w sferze polityki społecznej. Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest możliwe ze względu na złożoność i różnorodność zadań strategicznych wymagających nakładów finansowych, długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowych określających planowane wydatki Gminy na bieżącą działalność.

Ewentualne źródła finansowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Niedzwica Duża stanowiąc będą:

- budżet gminy;
- budżet państwa;
- środki pochodzące z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i inne fundusze zewnętrzne;
- środki własne organizacji pozarządowych;
- sponsorzy;
- fundusze celowe.

Źródła finansowania i zakres będą określone w poszczególnych programach w zależności od aktualnie pojawiających się możliwości .

Rozdział VII: System ewaluacji Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Niedzwica Duża na lata 2021-2027 zawiera zadania, które stanowią wyzwanie dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych i niepublicznych działających na polu polityki społecznej w gminie. Ewaluacja jest procesem obejmującym monitorowanie i ocenę. System monitoringu opiera się na systematycznym zbieraniu danych dotyczących strategii i programów służącym do porównania wskaźników osiągniętych z zakładanymi. Na podstawie danych uzyskiwanych w procesie monitoringu formułowane są ewentualne wnioski dotyczące zmian w strategii, a także dokonywana jest ocena realizowanych działań. Monitorowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Niedzwica Duża odbywać się będzie na dwóch poziomach:

- monitoringu zmiany sytuacji społecznej gminy;
- monitoringu realizacji celów Strategii.

Za ewaluację strategii odpowiedzialny będzie Zespół ds. wdrażania i monitorowania Strategii, który zostanie powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Niedzwica Duża. Zespół ten przy współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi w zakresie realizacji Strategii zobowiązana będzie do:

1. Monitoringu wdrażania Strategii.
2. Stworzenia Karty Gminy (tabelarycznego zapisu danych dotyczących uwarunkowań gminy i problemów społecznych) i uzupełniania jej raz do roku w celu aktualizacji danych.
3. Oceny stopnia realizacji celów Strategii poprzez coroczną analizę wskaźników osiągnięcia celów i diagnozy społecznej dokonanej na spotkaniu monitorującym każdego lutego poczynając od 2023 roku.
4. Sporządzania raportu rocznego z postępów we wdrażaniu Strategii.
5. Przedstawienie raportu przedstawicielom instytucji i organizacji związanych z problemami społecznymi gminy.
6. Przedkładania wyników oceny Radzie Gminy Niedzwica Duża corocznie poczynając od 2023 roku w sprawozdaniu za rok poprzedni do końca pierwszego kwartału.
7. Aktualizacji Strategii i zmiany jej zapisów w przypadku zmiany sytuacji wewnętrznej gminy lub uwarunkowań zewnętrznych oraz nietrafności wyboru celów zgodnie z potrzebami.

Monitorowanie Strategii powinno być obiektywne i rzetelne w związku z czym Zespół ds. wdrażania i monitorowania może podejmować dodatkowe działania mające na celu weryfikację realizacji Strategii.

Zakończenie

Prezentowany dokument jest wynikiem pracy przedstawicieli wielu instytucji i organizacji związanych swoją działalnością z problemami społecznymi zawartymi w Strategii.

Wyszczególnione grupy problemowe nie obejmują wszystkich występujących na terenie gminy, co nie znaczy, że pominięte problemy są nieważne. W Strategii zajęto się problemami, które są masowe i powszechne, wynikające z diagnozy i analizy społecznej gminy. Usuwanie tych problemów oraz zapobieganie ich rozszerzaniu się i ich powstawaniu jest rzeczą istotną, gdyż często nierozwiązany problem rodzi nowy o bardziej niekorzystnych skutkach. Ważne jest więc planowe działanie w celu ich niwelowania. Możliwe jest to tylko przy współpracy i zaangażowaniu wielu podmiotów. Niniejsza Strategia jest podstawą do realizacji istniejących już programów i opracowania nowych, poprzez których wdrażanie zostaną osiągnięte cele prowadzące do podniesienia jakości życia mieszkańców gminy. Do realizacji powyższych programów zobowiązane są wszystkie podmioty wskazane w harmonogramie niniejszego dokumentu.

Plany zawarte w tym dokumencie obejmują najbliższe siedem lat. Jest to dość długi okres i pojawiające się w tym czasie przemiany gospodarcze i społeczne mogą wpływać na zmianę zakresu i rodzaju problemów społecznych, dlatego założono konieczność ciągłości prac nad Strategią w celu jej aktualizacji.